

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

**VYUŽITÍ MODELOVÉHO ŽIVOČIŠNÉHO
TAXONU V PŘÍRODOVĚDNÉ VÝCHOVĚ
V MATEŘSKÉ ŠKOLE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

České Budějovice

2010

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jan Petr, Ph.D.

Vypracovala:

Hana Kačerová

Anotace

Kačerová, H. : Využití modelového živočišného taxonu v přírodovědné výchově v mateřské škole

Cílem práce bylo využít savce jako didaktický model pro seznamování dětí s přírodou a rozvíjení pozitivního vztahu dětí k živé i neživé přírodě. Součástí práce je návrh vzdělávací nabídky, která byla rozpracována do sedmi integrovaných bloků podle vybraných řádů savců. Ke všem tématům byly navrženy pracovní a grafomotorické listy a další pomůcky pro děti předškolního věku.

Summary

Kačerová, H. : The use of model animal taxon in biology in kindergarten education

The aim of this study is the use of mammals as a didactic model in acquainting children with nature and in developing positive attitude towards nature. An offer of educational methodics divided into seven integral blocks based on selected mammal groups is part of the theses. Working and kinetic sheets as well as other educational aids for pre-school children are offered for all topics.

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Petrovi, Ph, D. za pomoc, připomínky a náměty při tvorbě práce.

Děkuji PeadDr. Aleně Váchové za cenné rady a korekci cílů a očekávaných výstupů.

Děkuji Evě Matějkové za rady a náměty v praktické části.

Děkuji Evě Pardoe za cizojazyčný překlad anotace.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma. Využití modelového živočišného taxonu v přírodovědné výchově v mateřské škole vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury, uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezměněné podobě, pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

Hana Kačerová

1. 3. 2010

.....

OBSAH

1. ÚVOD	str. 1
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED	str. 2
2.1. PŘÍRODOVĚDNÁ VÝCHOVA V MATEŘSKÉ ŠKOLE A JEJÍ ODRAZ V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU.....	str. 2
2.2. ÚKOLY PŘÍRODOVĚDNÉ A EKOLOGICKÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE	str. 4
2.3. METODICKÉ POSTUPY ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU.....	str. 5
3. METODIKA	str. 6
4. NÁVRH VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	str. 7
4.1. SUDOKOPYTNÍCI.....	str. 8
4.2. ZAJÍCI.....	str. 16
4.3. HMYZOŽRAVCI.....	str. 22
4.4. HLODAVCI.....	str. 28
4.5. LICHOKOPYTNÍCI.....	str. 35
4.6. LETOUNI.....	str. 39
4.7. ŠELMY.....	str. 43
5. ROZBOR Z REALIZACE	str. 49
6. ZÁVĚR	str. 55
7. POUŽITÁ LITERATURA	str. 56
8. PŘÍLOHY	str. 59
8.1. FOTOGRAFIE Z REALIZACE.....	str. 60
8.2. PRACOVNÍ A GRAFOMOTORICKÉ LISTY.....	str. 67
8.3. OMALOVÁNKY.....	str. 84

1. ÚVOD

Je důležité dětem začít přibližovat přírodu již v nejtětlejším věku, učit je žít v ní a chránit ji. Je na nás, jaký vztah v dětech budeme podporovat.

Cílem této práce je připravit nabídku na školní rok, která je flexibilní a umožňuje dětem předškolního věku seznámit se s životem savců, se kterými se běžně setkávají.

Savci jsou rozsáhlou skupinou živočichů. Je to skupina zvířat, která děti zaujme stavbou těla, zvuky, srstí nebo typickým chováním již v nejtětlejším věku.

V mateřské škole je možné díky dětským vědomostem a představám o savcích rychle připravit motivované cvičení. Zvuky lze využívat pro logopedické hry a k uvolňovacím cvikům mluvidel. Znalost savců lze využít při výtvarných činnostech. Tato živočišná skupina se často objevuje v textech písní a básní, které bývají pro děti snadno zapamatovatelné. Savci mohou sloužit i jako vhodná motivace pro různé hry, ať už pohybové nebo deskové. Pohádkové texty se zvířecí tematikou využíváme v dramatizaci. Je možné téměř denně pozorovat nějakého savce při pobytu venku.

U dětí je možné rozvíjet silný emoční vztah k přírodě, a to nejen k živé, ale i neživé. Pokud dítě má nějaké zvíře, je u něj rozvíjen nejen silný citový vztah, ale i smysl pro povinnost- postarat se o něj.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1. PŘÍRODOVĚDNÁ VÝCHOVA V MATEŘSKÉ ŠKOLE A JEJÍ ODRAZ V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU

Rámcový program vznikl proto, aby určoval společný rámec, který je třeba zachovávat, ale zároveň umožňuje mateřským školám vytvořit si svůj školní vzdělávací program takový, aby pro ně byl co nejvhodnější. Mateřské školy si tvoří svůj vzdělávací program dle svých možností, podmínek a potřeb.

Vzdělávací obsah je v Rámcovém vzdělávacím programu uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí. Jsou to oblasti: biologická, psychologická, interpersonální, sociálně- kulturní a environmentální. (Smolíková a kol., 2004) Všechny oblasti mají své dílčí cíle.

Vzdělávací oblasti, týkající se nejvíce přírodovědy a ekologické výchovy, jsou: Dítě a svět a Dítě a společnost. Pro ucelenost integrovaných bloků je však nutné začlenit všechny vzdělávací oblasti a také z nich používat dílčí cíle.

Dítě a jeho tělo:

- *uvědomění si vlastního těla (umět se dívat)*
- *rozvoj a užívání smyslů*
- *využívání praktických dovedností*
- *vytváření zdravých životních návyků (hygienické, stravovací)*

(Smolíková a kol., 2004)

Dítě a jeho psychika:

- *rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních i produktivních*
- *rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu*
- *rozvoj tvořivosti*
- *vytváření pozitivního vztahu učení*
- *rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet*

Dítě a ten druhý:

- *seznamování se s pravidly chování ve vztahu k druhému*
- *vytváření prosociálních postojů*
- *rozvoj kooperativních dovedností*

Dítě a společnost:

- seznamování se se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků a prostředí, v němž žije
- vytváření podvědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základních aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

(Smolíková a kol., 2004)

Dítě a svět :

- seznamování se s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření podvědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

(Smolíková a kol., 2004)

Tato oblast si mimo jiné klade za úkol naučit děti vnímat okolí, které je obklopuje. Vnímat změny v přírodě, které přináší změny ročních období. Vnímání příslušnosti ke svému městu, či vesnici. Je důležité u dětí vytvářet vztah k živé i neživé přírodě (zvířata, stromy, rostliny, nerosty a horniny, ...)

2.2. ÚKOLY PŘÍRODOVĚDNÉ A EKOLOGICKÉ VÝCHOVY V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Utváření zodpovědného vztahu k životnímu prostředí, ekologicky šetrnému životnímu stylu a chování.

Úlohou je děti vést k poznání ekologických zákonitostí, estetickému cítění, vztahu k ochraně přírody i jejímu budování.

Pro děti je nejdůležitější a nejvhodnější přímé pozorování.

Cíle environmentální výchovy:

- seznamování dětí se životním prostředím
- vychovávat děti pomocí životního prostředí
- vychovávat děti pro životní prostředí

(Miňová, 2005)

Role učitele v environmentální výchově v mateřské škole je :

- poskytnout dětem základní poznatky o živé přírodě a okolním světě
- poskytnout poznatky o ochraně přírody
- vytvořit základy ekologického smýšlení a jednání
- vysvětlit chápání významů přírody pro člověka
- rozvíjet a upevňovat vztah k přírodě
- poskytnout poznatky o svém okolí a naučit se vyjádřit náklonnost k němu
- rozvoj smyslového vnímání
- rozvoj koordinace pohybů
- rozvoj sebeobsluhy a motoriky

(Miňová, 2005)

Nejefektivnější je pracovat přímo v přírodě , a to buď v terénu nebo v prostorách mateřské školy (zahrada). Nejčastěji využíváme pozorování, pokusy, přírodovědné hry, přímou péči o přírodu (krmení lesní zvěře, třídění odpadu), návštěvy odborníků (ZOO, zemědělských statků, ekologických programů...). Další z možností je čtení, vymýšlení pohádek, sledování DVD, poslech pohádky. Podstatné je ekologicky smýšlet i v běžných situacích, ne jen někdy (šetření vodou, energiemi, mycími prostředky, neplýtvat jídlem).

2.3. METODICKÉ POSTUPY ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

S environmentální výchovou v mateřské škole je nutné začít již od počátku, je však nutné zároveň respektovat věkové a individuální zvláštnosti dětí.

Využíváme emocionalitu dětí, která je v tomto věku jednou z nejsilnějších stránek- dítě není schopno se citově oprostít od věcí, které ho obklopují a které se dějí v jeho okolí. Využíváme tedy zajímavé a napínavé hry.

Metody a postupy:

- využíváme spontánnosti a cílevědomého pozorování
- zapojujeme co nejvíce smyslových podnětů
- používáme experimentování
- využíváme i stávající vědomosti dětí, které rozšiřujeme

(Miňová, 2005)

Zásady při organizování her:

Je nutné si promyslet cíl činností, na činnost se vhodně připravit, motivovat, srozumitelně vysvětlit pravidla hry, děti průběžně chválit, využívat básničky, písničky, upozorňovat děti na zajímavosti v přírodě a na změny plynoucí z ročních období.

(Miňová, 2005)

3. METODIKA

K daným integrovaným blokům byly nejprve navrženy myšlenkové mapy, ty byly doplněny očekávanými cíli a výstupy. Realizace bloků byla průběžná. Obrazový materiál byl tvořen podle potřeby k jednotlivým činnostem.

Podle navržených bloků, obsažených v praktické části, bylo pracováno s dětmi ve věku od tří do sedmi let při průběžných i souvislých praxích v Mateřské škole Křemže a Mateřské škole Nerudova v Českých Budějovicích. Jsou to dvě naprosto odlišné školy. Hlavní rozdíly jsou v poloze (venkovská a městská škola), velikosti (tři a osm tříd) a vybavení škol.

Cílem v obou třídách je utvářet a rozvíjet vztah k přírodě, ale i utváření příznivých vztahů ve třídě.

4. NÁVRH VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Časový rozsah jednotlivých témat je 1-2 týdny. Řád šelmy je rozsáhlejší, a je mu věnována delší časová dotace (asi 1 měsíc).

Každý blok je zaměřen na jiný řád savců a vybrané druhy zvířat. Jsou zde uvedené i cíle a očekávané výstupy, pomůcky, manuál k pracovním listům a doporučená četba k danému tématu.

Další strana obsahuje myšlenkovou mapu s konkrétními činnostmi.

Po té následuje strana s bližším vysvětlením myšlenkové mapy. Činnosti začínají rozhovorem s dětmi o příslušné skupině savců.

Posledním celkem každého bloku jsou vždy básně, pohádky, písně, jazykolamy a hádanky.

Pracovní a grafomotorické listy s fotografiemi z realizace jsou v příloze.

4.1. SUDOKOPYTNÍCI

časový rozsah : dva týdny

vybrané druhy : jelen, srnec, prase,koza,ovce, kráva

cíle:

- osvojit si některé poznatky o potravě zvěře a příkrmování zvěře
- seznámit se se stavbou těla jelena, srnce
- seznámit se se správnými názvy mláďat vybraných druhů zvířat
- rozvíjet fonemický sluch
- seznámit se s některými písmeny
- rozvíjet hmat
- rozvíjet pracovní zručnost
- rozvíjet hudební paměť- střídání zpěvu s dramatizací

očekávané výstupy:

- děti umí přiřadit ke třem zvířatům správné stopy
- děti ví, čím je vhodné zvěř přikrmovat
- děti umí pomocí tleskání dělit slova na slabiky
- děti poznají vybraná 2 velká písmena

pomůcky:

- kaštany
- zápalky
- špejle

pracovní a grafomotorický list:

- srnec- grafomotorický cvik, při kterém si dítě procvičí horní i dolní oblouk (příloha na str. 67)
- jelen (jeho stopa) dítě pozná stopu jelena a procvičí si koordinaci ruky a oka
- obtažení teček podle předlohy (příloha na str. 68)
- omalovánka srnec (příloha na str. 84)
- omalovánka jelen (příloha na str. 85)
- omalovánka prase divoké (příloha na str. 86)

doporučené pohádky k tématu:

- Smolíček Pacholíček (Hrubín, 1990), Pyšný jelen (Kubálek, 1991)
- O třech prasátkách (Fischer, 1995), Jak předběhl jelena (Čtvrtek, 1969)

vycházka ke krmelci
krmení lesních zvířat v zimě

stavění obrázců z kaštanů

puzzle Prase divoké, Jelen, Koloušek

pís. Na tý louce zelený

rozhovor

- čím se zvířata v zimě živí
- co si hledají sama, čím je přikrmujeme
- kdo je krmí
- rozdíl ve stavbě těla sudokopytníků
- správné pojmenování zvěře
- elementární počty do 8
- kdo je to myslivec
- seznamování se stopami

přirázování 1. písmene ke zvířeti
dělení slov na slabiky

čtení pohádek

posvícení- hodování,

PH Kolem dokola¹

- přirázování stop, kreslení
- výroba zvířat z kaštanů
- kresba krmelce
- společný obraz zvěře u krmelce

poznávání přírodnin po hmatu

motivované cvičení (zvířata)

prase domácí a jeho mláďata

• jitrnice

• poznávání doplňkových barev

¹ PH- pohybová hra

ČINNOSTI

- **Rozhovor**

- čím se zvířata v zimě živí
  - co si hledají sama, čím je přikrmujeme
  - kdo je krmí
  - rozdíl sudokopytníků ve stavbě těla
  - stavba těla
  - elementární počty do 8
  - kdo je to myslivec
  - seznamování se stopami
  - správné pojmenování
- vycházka ke krmelci + krmení lesních zvířat v zimě - s dětmi se vypravíme na dopolední procházku k nejbližšímu krmelci. S sebou neseme kaštiny, které jsme na podzim nasbírali.
  - stavění obrazců z kaštanů- na koberec dětem předkreslíme např. stopy sudokopytníků, zvířata...děti podle linky pokládají kaštiny
  - puzzle prase divoké, jelen, kolouch- použijeme fotografii, obrázek nebo pohlednici, které rozstříháme
  - písnička Na tý louce zelený – písničku můžeme doprovázet i neverbálními pohyby
  - přiřazování počátečního písmene k názvu zvířete – děti se snaží poznat první písmeno ve slovech (př. názvy sudokopytníků, stromů...)
  - dělení slov na slabiky - děti se snaží rozdělit slova pomocí tleskaní (př. názvy sudokopytníků, stromů...)
  - přiřazování stop kreslením- dětem dáme šablony stop (asi 3 druhy), které si obkreslí, pak hádají, komu patří. Podle obrazů v encyklopedii poznají zvíře a jeho stopu- zvíře přikreslí na papír ke stopě
  - výroba zvířat z kaštanů – pomocí zápalek nebo špejlí vyrábí děti figurky z kaštanů
  - kresba krmelce – po vycházce ke krmelci ho děti malují pomocí temperových barev

- společný obraz zvěře u krmelce – fixami nakreslíme velký obraz zvěře u krmelce. Učitelka může u mladších dětí krmelce předkreslit.
- poznávání přírodnin po hmatu – dětem schováme pod látku na ošatky různé přírodniny- seno, kaštany, žaludy, lískové oříšky, zrní...Děti poznávají po hmatu, co drží v ruce. Mladším dětem předem ukážeme, co schováváme.
- PH Kolem dokola – dovnitř kruhu dáme asi čtyři obrázky, předtím než je otočíme, upozorníme děti, co na nich je. V kruhu se držíme za ruce, jdeme, říkáme a předvádíme:

*Kolem dokola chodíme,
co je v kruhu nevíme.
Zatleskáme tlesk, tlesk,
zadupáme dup, dup.
Na něco se podíváme.*

Sedneme si a vybereme obrázek- děti hádají co na něm je.

- Cvičení zvířata u krmelce- motivované cvičení zvířaty, které chodí ke krmelci
- Zvířecí rej- u dětí v mladší skupině použijeme dva až tři druhy obrázků, které si drží v ruce. Děti ve starší skupině mohou být rozděleny na čtyři až pět druhů zvířat. Děti sedí na židlích v kruhu. Učitelka stojí v kruhu a tak zvířátka, která pošle na rej ,si spolu vymění místa.
- prase domácí a jeho mládě- děti přiřazují správné názvy mláďat
- poznávání doplňkových barev- růžová, fialová, hnědá, šedá- PH „Pelíšky“
- jitrnice- děti ve dvojicích mačkají papír do koulí, pak si pomáhají koule- maso- dávat do silonky- střívek. Nakonec jitrnice zašpejlujeme.

Básně

Jelen a srna

*Jelen u krmelce troubí,
na srnu, co stojí v dubí.
Počkej, až tě doženu,
vezmu si tě za ženu.*

*Srna v dubí stojí sama,
jelen kroutí parohama.
Takhle láska začíná,
oba poulí očima.
(Kuželka, 1999)*

Čuník

*V blátě se válí,
moc si to užívá.*

*Chrochtání z chlívku
se hlasitě ozývá.*

*Možná jsem vymyslel,
pročpak to dělá.*

*Možná už nechtějí
růžová těla*

*Možná...možná je to tak....
a z čuníka je divočák.
Však až ho voda umyje zase,
bude z něho krásné růžovoučké prase.
(Vítečková, 2008)*

Hádanky

*Sedlo má a kůň to není,
rohy se mu tááákhle krouťí.
To je děti nadělení,
víte, kdo se kouká z proutí?
(Muflon)*

*Chladnou nocí zas a zas,
nese se k nám táhlý hlas.
Hřímá, duní v horské stráni,
kdo si svoje laně shání?
(Jelen)
(<http://clanky.rvp.cz>)*

Čuník

*Kvíká, baští, kvíká,
baští hrozně rád.*

*Ty, když baštíš,
nemusíš si ale
na čuníka hrát!*

(<http://detsky.blog.cz/>)

*Pod větvemi statných stromů
kdopak se to vrací domů?
Od luk míří do houštin,
nalezne tam klid a stín.
Uhádneme? Já a ty?
Na hlavě má lopaty...
(Daněk)
(www.detske.estranky.cz)*

*Vlk měl zálusť na prasátka-
díky bohu přišel zkrátka.
Hopsa, hejsa, tralala,
prasátka se schovala.
Víš kde?
(V kamenném domečku)*

*Buchy, buchy na vrátka,
kolik je vás kůzlátka?
- Ani málo, ani moc-
běž spát, vlku, dobrou noc!
(Kolik je v pohádce kůzlátek?)
(Žáček, 2003)*

*Po obloze pluje,
na louce si skáče,
trká, vyhazuje,
má vlněný fráček
(Beránek)
(Žáček, 2003)*

*Kdo má ruce ušpiněné,
ať se smíří s jeho jménem.
Uň, uň, uní, uní,
tlustý je a funí.
(Čuník)
(Fischer, 1987)*

*Prochází se po doubravě,
nosí věšák na hlavě.
(Jelen)
(Žáček, 2003)*

Písně

*Tři čuníci (Jaromír Nohavica)
V řadě za sebou tři čuníci jdou,
tápají si v blátě cestou-necestou,
ušima bimbají, žito křoupají,
vyšli prostě do světa a vesele si zpívají:
uí uí uí uí uí uí.....*

(Žáček, 2003)

*Smolíček je malinký,
ukradly ho jezinky.
A kdo slyší volání,
pacholíčka zachrání.
(Jelen se zlatými parohy)
(Žáček, 2003)*

*I když nemá žvýkačku,
ustavičně žvýká.
Maminku má rohačku
a tatínka býka.
(Telátko)
(Žáček, 2003)*

*Celý týden trávu žvýká,
aby dala krajáč mlíka.
Nepospíchá, má dost času,
rohy nosí pro okrasu.
(Kráva)
(Fischer, 1987)*

*Auta jezdí tam, nákladáky sem,
tři čuníci jdou, jdou rovnou za nosem,
kufry nemají, cestu neznají,
vyšli prostě do světa a vesele si zpívají:*

*Levá, pravá - ted'!, přední, zadní - už!,
tři čuníci jdou, jdou jako jeden muž,
lidé zírají, důvod neznají,
proč ti malí čuníci tak vesele si zpívají:...*

*Když kopýtka pálí, když jim dojde dech,
sednou ke studánce na vysoký břeh,
ušima bimbají, kopýtka máchají,
chvilinku si odpočinou, a pak dál se vydají: úí úí úí ...*

*Když se spustí déšť, roztrhne se mrak,
k sobě přitisknou se čumák na čumák,
blesky bleskají, kapky pleskají,
oni v dešti, nepohodě vesele si zpívají: úí úí úí ...*

*Za tu spoustu let, co je světem svět,
přešli zeměkouli třikrát tam a zpět
v řadě za sebou, hele, támhle jdou,
pojd'me s nima zazpívat si jejich píseň veselou: úí úí úí ...*

Pásla ovečky

*Pásla ovečky v zeleném háječku,
pásla ovečky v černém lese.
Já na ni: Dupy dupy dup,
ona zas: Cupy, cupy, cup.
Houfem, ovečky, seberte se všecky,
houfem, ovečky, seberte se.*

(www.lyly99.estranky.cz)

Krávy, krávy

*Krávy, krávy,
jak si vlastně povídáte,
krávy, krávy,*

*Děvče pohání ovečky bělavé,
sem tam pobíhá ovčácký pes.
Já na ni: Pomaloučku jen!
Ona, že z háje musí ven,
že prý ovečkám neslouží lesíček,
že prý ovečkám neslouží les.*

*Kočky, kočky,
jak si vlastně povídáte,
kočky, kočky,*

jakou máte řeč?

Bubúbu.....

Pejscí, pejscí,

jak si vlastně povídáte,

pejscí, pejscí,

jakou máte řeč?

Haf, haf...

Němé tváře,

jak si vlastně povídáte,

němé tváře,

jakou máte řeč?

(Uhlíř, 2004)

Na tý louce zelený

Na tý louce zelený pasou se tam jeleni,

pase je tam mysliveček v kamizolce zelený.

Počekj na mě, má milá, zastřelím ti jelena,

aby se ti zalíbila kamizolka zelená.

Počekj na mě, mé srdce, zastřelím ti zajíce,

aby se ti zalíbila myslivecká čepice.

(Já písnička, 1993)

Kozička

Má naše kozička dlouhý vous,

dobře, že jí ho pes neukous,

dobře, že jí ho pes neukous.

Kdyby ho byl ukous docela,

kozička vousu by neměla,

kozička vousu by neměla,

Neměl by ho už dnes ani pes

dobře tak, že jí ho neodnes,

dobře tak, že jí ho neodnes!

(Hanuš, 1973)

jakou máte řeč?

Mňau, mňau....

Hadi, hadi,

jak si vlastně povídáte,

hadi, hadi,

jakou máte řeč?

4.2. ZAJÍCI

časový rozsah: jeden týden

vybrané druhy: zajíc, králík

cíle:

- seznámit se s rozdíly mezi králíkem a zajícem
- seznamovat se s životem zajíců
- utvářet reálnou představu o potravě zajíců
- rozvíjet grafomotorické dovednosti
- rozvíjet vlastní tvořivost
- rozvíjet jemnou motoriku
- rozvíjet mechanickou paměť- básně

očekávané výstupy:

- děti ví, že lesní zvěř je plachá a snaží se v lese chovat tiše
- děti umí napodobit pohyb zajíce
- děti se snaží správně rytmizovat
- umí správně zacházet s vybranými hudebními nástroji
- umí pochodovat v různém rytmu, reagovat na změnu

pomůcky:

- papírové roličky
- vařečky
- náradí pro sestavení překážkové dráhy
- plastické stopy např. ze sádry

pracovní a grafomotorický list:

- zajíc- rozstříháme podle vodorovné linie, obrázek správně poskládáme a nalepíme na podkladový papír (příloha str. 69)
- zajíc- grafomotorické cvičení horního oblouku (příloha str. 70)
- pomoz najít zajícovi vhodnou cestu ke správné potravě (příloha str. 71)
- omalovánka zajíc (příloha str. 87)

doporučené pohádky k tématu:

- Bob a Bobek (Jiránek, 2001)
- Zajíc a želva (Kubálek, 1991)

rozhovor

rozdíl zajíc X králík
kde žije
čím se živí

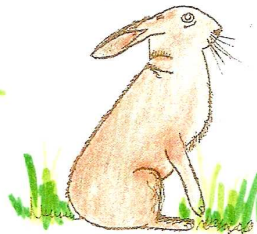
Pís. Běžel tudy zajíček, Zajíček
rytmizace písniček pomocí hudebních nástrojů

zaječí slalom- překážková dráha
PH. Zajíček ve své jamce

pracovní list na horní oblouk
vyhledávání obrázků v časopisech, knihách

stopování zajíců v lese

výroba zajíců z vařečky

Čtení a promítání

dělení slov na slabiky

PH: Zajíc a liška

Kreslení zajíce, podle říkadla
Vyrábění zajíce

prohlížení plastických stop
a jejich otiskování do modelíny

PH. Klíčové slovo

stavění domečků v lese z přírodnin

ČINNOSTI

- **Rozhovor:**

- rozdíly mezi zajícem a králíkem
- kde žijí
- čím se živí
- zajíc z ruličky od toaletního papíru – vystříhneme hlavu s ušima z hnědého papíru, dokreslíme detaily. Do ruličky lze vložit kraslici.
- zajíc na vařečce- vařečku natřeme nahnědo akrylovou barvou, nalepíme dvě oči vystřižené z papíru a čumáček, vousky dokreslíme černým fixem. Tavnou pistolí přilepíme uši vystřižené z hnědé čtvrtky. Na krk uvážeme mašli. Lze využít jako velikonoční dekoraci do květináče.
- Pohybová hra- *PH: „Zajíc a liška“*- děti mají v prostoru položené látky, možné úkryty pro zajíce, jedno dítě je liška, ostatní zajíci má čepičku a číhá, jakmile vyběhne, ostatní se schovají do úkrytů
- rytmizace písniček pomocí hudebních nástrojů - Běžel tudy zajíček, Zajíček
- zaječí slalom- překážková dráha - nejlépe v tělocvičně
- *PH. Zajíček ve své jamce*- uprostřed kruhu sedí zajíček a děti mu zpívají
*Zajíček ve své jamce,
Sedí a spí, sedí a spí,
Ubožáčku co je ti,
že nemůžeš skákati?
Chutě skoč a vyskoč,
na koho chceš!*
Zajíček vyskočí a promění v zajíčka někoho jiného.
- vyhledávání obrázků v časopisech, knihách – společně s dětmi vyhledáváme v knihách a čteme si různé zajímavosti
- stopování zajíců v lese – jdeme na procházku do lesa a snažíme se vystopovat zajíce- ve školce se předem ještě podíváme na obraz zaječí stopy
- dělení slov na slabiky- dělíme slova pomocí tleskání – (př. názvy stromů)
- Kreslení zajíce, podle říkadla:

*Uděláme oválek,
dvě oči jak korálek,
čumáček a fousky,
dvě ouška ouzký.*

- prohlížení stop plastických a jejich otiskování do modelíny – s dětmi si prohlížíme plastické stopy lesních zvířat a otiskujeme je do modelíny
- výroba zajíců na tyčku od nanuku – na dřívko kreslíme fixami- oči, vousy... viz foto-příloha- str. 60
- PH Klíčové slovo- vyprávění příběhu- učitelka vypráví příběh, pokud děti v příběhu zaslechnou slovo zajíc nebo králík, tlesknou
- stavění domečků při pobytu venku- s dětmi stavíme domečky z mechu, šišek, větviček

Básně

Ušáci

*My jsme malí ušáci,
nemáme nic na práci.
Trénujeme běh a skoky
přes pařezy,
přes potoky.
Učíme se kotouly,
nekoukáme na bouli.
(Žáček, 2003)*

Stopy ve sněhu

*Kdo tu skákal hop a hop,
sníh nám poví podle stop.
Chodila tu zrána,
chodila tu vrána.

Pak tu čtverák zajíček
otisk čtvero paciček.*

Zajíci

*Zajíci po poli uhání,
ruší je myslivců volání.
Výstřely nesou se po kraji,
ti, co se schovají, vyhrají.

Na podzim začíná velký hon,
zajíci hledají dutý strom.
Svou kůži zadarmo nedají,
ti, co se schovají, vyhrají.
(Kuželka, 1999)*

*Koroptvičky nakonec
nožkou psaly na tom sněhu:
Byly jsme tu v noci dnes
až do rána na noclehu.*

*Mrazila nás ale zem
nejvíc na nožičky -*

*Ani bažant nescházel,
taky se tu procházel.*

*se srdečným pozdravem
Vaše koroptvičky.
(Opravilová, 1998)*

Grafomotorické cvičení

*Uděláme oválek,
dvě oči jak korálek,
čumáček a fousky,
dvě ouška ouzký.
(www.detske.estranky.cz)*

Hádanky

*Má na zadečku bílou tečku
a člověka se poleká.
Jak jen ho tuší, zvedne uši,
trochu zavětrí a než řekneš tři,
už je v povětrí.
(Zajíc)
(Fischer, 1987)*

*V poli zelí, na mou duši,
Koukají mu jenom uši.
(Zajíc)
(Žáček, 2003)*

*Má na zadečku
bílou tečku
a člověka
se poleká.
Jak jen ho tuší,
zvedne uši,
trochu zavětrí
a než řekneš tři,
už je v povětrí.
(Zajíc)
(Žáček, 2003)*

Písničky

*Běžel tudy zajíček, houpy, houpy,
nesl pytel žemliček, houpy, houpy.
Počkej na mě, zajíčku, houpy, houpy,
dej mi jednu žemličku, houpy, houpy.
Běžel zajíc přes kopec, houpy, houpy,
udělal kotrmelec, houpy, houpy.*

*Zajíček v své jamce
sedí sám, sedí sám,
ubožáčku co je ti,
že nemůžeš skákati?
Chutě skoč, chutě skoč
a vyskoč!*

Zajíček

*Zajíčku v lesíčku,
copak hledáš?
Běhávám, skákávám,
tuhle mě máš!*

*Zajíčku v políčku,
copak to jíš?
Travičku, hošíčku,
však ty to víš!
(Hanuš, 1973)*

4.3. HMYZOŽRAVCI

časový rozsah: jeden týden

vybrané druhy: krtek, ježek

cíle:

- vytvářet reálnou představu o podobě krtka obecného
- seznamovat s životem hmyzožravců
- seznámit se se stavbou těla krtka, ježka
- vytvářet reálnou představu o potravě ježka
- procvičovat střednědobou paměť (úkol)
- vytvářet radost z objevování
- procvičit pojmy malý a velký
- literární výchova- práce s knihou

očekávané výstupy:

- děti ví, jak správně zacházet s knihou (otevírat, listovat)
- děti umí pojmenovat 6 barev
- děti chápou rozdíly mezi pohádkovými postavami zvířátek a jejich reálnou podobou
- děti ví, čím se hmyzožravci živí
- mají radost z pozorování lupou, umí s ní pracovat
- děti ví, co je to zimní spánek

pomůcky

- vědro + lopatka
- lupy

pracovní a grafomotorický list

- ježek- pracovní list na procvičení pojmů velký, malý. Zvířátka vystřihneme podle čar a sestavíme je podle velikosti, nebo může učitelka postupně zadávat: „Vykreslíme nejmenší zvířátko“..... (příloha str.78)
- omalovánka ježek (příloha str. 90)

doporučené pohádky k tématu

- Krtek a paraplíčko (Doskočilová, 2005)

Kde krtek žije
ve školce pozorujeme krtinu lupou
vnímání, co všechno se nachází v zemi

krtkova slepota- naše oči vidí barevně

PH- Hra na krtka
(překážková dráha poslepu)

čtení pohádek

Čím se hmyzožravci živí-
lepení kolektivní koláže z časopisů
kamarádi-

modelování ježka z modelíny

básně: Kam se ježek schoval
Nevítaný host

PH s deštníkem

PH Krtiny

PH Pan krtek barvu neví, děti mu poví, jak vypadá.....

pozorování krtin na louce

pojmenování barev v knihách

volné malování krtka
a jeho domova temperovou
barvou

desková hra *Krteček*

Krtek a jeho
kdo je to kamarád

výroba ježka z bramboru

co je to zimní spánek-dramatizace+ cvičení

Desková hra *Krteček*

ČINNOSTI

- krtkovo obydlí- Rozhovor o tom, kde krtek žije. Co má Krtek z Petiškovy knihy za obydlí a co reálný krtek obecný. Co je naše domácnost.
- Pozorování ve školce - Na louce nabere lopatou do vědra část půdy z krtiny. Ve školce ji pozorujeme lupou a debatujeme o tom co do hlíny patří a co ne.
- Vnímání, co všechno se nachází v zemi – na školní zahradě pozorujeme, co všechno je v zemi, povídáme si o tom, jak dlouho vydrží odpadky pod zemí, zkusíme zakopat papírový kapesník, víčko z PET lahve, víčko plechové. Vše označíme a po měsíci vykopáme. Lupou pozorujeme změny na materiálech.
- pojmenování barev v knihách- poznávání barev při prohlížení knih.
- pozorování krtin na louce- pozorujeme rozmístění krtin na loukách, děti mají možnost si do hlíny i sáhnout.
- krtkova slepota- naše oči vidí barevně-PH- Hra na krtka (překážková dráha poslepu) připravíme jednoduchou překážkovou cestu poslepu, děti jdou za zvukem (přejdou třídu)
- volné malování krtka a jeho obydlí temperovou barvou
- potrava hmyzožravců-hledání v knihách, co do jídelníčku hmyzožravců patří- lepení kolektivní koláže z časopisů
- Krtek a jeho kamarádi- kdo je to kamarád- diskuse o tom, kdo je to kamarád, jak se pozná, jak děti kamaráda poznají. Koho má krtek za kamarády a proč asi?
- modelování ježka z modelíny
- co je to zimní spánek-dramatizace a cvičení- hrajeme si na podzim, padá listí ježci se zahrabou do listí (pod šátky) přichází zimní spánek. Ježci spí a spí a na jaře je sluníčko probudí. Učitelka děti odkrývá a probouzí. Povídání o tom, co je to zimní spánek, co se se zvířetem děje, proč je nebezpečné ho probudit a které zvíře spí zimním spánkem.
- PH *Pan krtek barvu neví, děti mu poví jak vypadá-* (Pan čáp ztratil čepičku) krtek je slepý, a proto ho děti učí barvy nebo různé materiály.

- desková hra *Krteček*- hra vhodná pro děti již od 3 let. Hra na principu pexesa- pod krtinou je krtek a jeho kamarádi, hráč hledá v otočených kartičkách stejné zvíře- viz foto příloha.
- výroba ježka z bramboru- do bramboru zapícháme sirky, nebo špejle. Čumák uděláme z koření hřebíčku.
- cvičení s pytlím- hra na krtka- prolézáme látkovým pytlím a pod látkami
- PH s deštníkem- učitelka drží zavřený deštník a děti volně běhají po třídě, když učitelka deštník otevře, děti se k ní běží schovat- prší
- PH krtiny- každý má svou obruč- krtinu- ty leží volně na louce. Děti volně běhají, učitelka postupně krtiny odebírá, krtci se mohou pouštět navzájem do své krtiny.

Básně

Ježek

*Kam se ježek v zimě schoval?
neklouzal se, nesáňkoval,
zahrabal se do listí,
od té doby spí a spí.*

(msmendiku.martyho.net)

Nevítaný host

*Květák, kapusta i zelí
smutně věší lupínky-
jakpak by je nevěšely,
přehryzals jim kořínky!*

*Nedbáš, krtku, naší rady,
nechce se ti ze zahrady.
Kopej, vrtej pod lučinou,
ne pod naší zeleninou-
tam je žížal taky dost!
Zde jsi nevítaný host!
(Žáček, 2003)*

Krtek a louka

*Krtkovi stačí ke štěstí,
když může na louku
vykouzlit pár nových klobouků.*

*Louka s krtkem kamarádí
za to, že jí vyparádí.*

*Ke každé oslavě
má jiný klobouk na hlavě.
(Štípková, 1999)*

Krtek

*Přes noc se nám proměnila
v hory naše zahrada.
Mamka, ta se tolik zlobí,
Honzík křičí: „Paráda!“
Punt'a skáče přes kopečky,
taťka běhá s lopatou,
krtek, ten se tomu směje,
pod hromádkou....pod pátou.
(Vítečková, 2008)*

Krtek

*Tráďe ládě, na zahradě
ryje krtek kopce.
My tam na něj nepůjdeme,
ať ho žene kdo chce!
Zahradnice není doma,
zahradník si zdřímnuł.
Kdyby brnknul o kopeček,
však on by si všimnuł!
(Štíplová, 1999)*

Nepořádný krtek

*Bylo ráno a byl čtvrtek.
Jaký krásný den!
Před chalupou lezl krtek
právě z díry ven.
"Kdo tě pustil do zahrady?"
zlostně jsem se ptal.
Obrátil se ke mně zády
a ryl klidně dál.
Když jsem se pak vracel zpátky,
krtek už byl pryč.
Lajdák jeden! U hromádky
nechal ležet rýč!
(Havel, 1987)*

Hádanky

*Běží strýček jahelníček,
Dupy dupy dup!
(Ježek)
(Žáček, 2003)*

Krtek a ježek

*Každý čtvrtek
chodí krtek
navštěvovat ježka,
hrají spolu na pikolu,
na babu a peška.
Ježková se na něj mračí,
krtko nemá ráda.
Má prý v srsti
drobky prsti,
všude to z něj padá!
(Žáček, 2003)*

*Nemotora skoro slepý,
hlína se mu na nos lepí.*

Pracuje i v neděli,

Razí v zemi tunely.

(Krtek)

(Žáček, 2003)

Vrtá, reje

jako rýč,

zahradníka zlobí.

Když zadupeš,

hned je pryč,

zem kopečky zdobí.

(Krtek)

(Fischer, 1987)

Písničky

Ježek

U našeho lesíka,

starý ježek naříká:

ztratil prý tam nové boty,

když šel včera do roboty.

Nenaříkej, ježku náš,

mezi námi boty máš;

ať je našel ten neb ten,

vypíchej ho z kola ven!

(<http://www.predskolaci.cz/>)

4.4. HLODAVCI

časový rozsah: jeden týden

vybrané druhy: myš, krysa, křeček, veverka

cíle:

- poznávat místa, kde veverka žije
- seznámit se s reálnou potravou hlodavců
- seznámit se se stavbou těla veverky
- rozvíjet všechny smysly, zejména hmat
- osvojit si pojmy jedlý a jedovatý
- rozvíjet jemnou motoriku
- udržovat čistotu prostředí, ve kterém pracuji
- rozvíjet zrakovou analýzu

očekávané výstupy:

- děti se snaží tiše pozorovat přírodu
- děti se snaží spolupracovat
- empatické jednání dětí
- děti umí naslouchat textu
- děti umí pojmenovat 4 druhy hub

pomůcky:

- zrní
- láhev od kečupu
- oříšky, žaludy, šišky, ovoce (potraviny vhodné i nevhodné pro hlodavce)
- obrázky hlodavců

pracovní a grafomotorický list:

- myška- grafomotorické cvičení pro udržení rovné linie - pomoz myšce doběhnout do díry podle cestičky (příloha str. 74)
- myška – bludiště - ukaž tužkou myšce cestu k malým myšičkám (příloha str. 75)

doporučené pohádky k tématu

- Příběhy veverky Zrzečky (Zeman, 1993)), Myší porada (Kubálek, 1991)
- Kohout, kočka a myš (Kubálek, 1991), Myš a lev (Kubálek, 1991)

v lese, parku, pozorování veverek
barva, tvar těla

logopedické cvičení na Š- Myška

třídění do ošatek
co do jídelníčku hlodavců patří a co ne

sypání zrní do lahve úzkým otvorem

• písnička Veverky

PH Kolem dokola
PH Myšičko myš
PH Napodobování chůze

rozhovor

- co žerou
- kde bydlí
- stavba těla

čtení na pokračování

PH Kolem dokola

houby
poznávání jedlé X jedovaté
třídění
kreslení
hledání v lese
jednoduchá číselná řada

výtvarná chvilka - frotáž listu, kůry stromů

poznání přírodnin podle hmatu
(v pytlíčku- šiška, oříšek, kůra...)

PH Oříšek

PH ocáskovaná

ČINNOSTI

- Rozhovor:

- co žerou
  - kde žijí
  - stavba těla
  - kdo má doma křečka
- v lese, parku, pozorování veverek - povídání o veverce přímo v lese- jakou má barvu, tvar těla, k čemu jí slouží ocas, pozorování, kde žijí, co si nosí do hnízda
- logopedické cvičení na Š- Myška- použijeme několik uvolňovacích cviků pro mluvidla zejména pro jazyk (např. olizování rtů, hry na koně, vyplazování zastrkování jazyka, ruličku a foukání vzduchu....)
- třídění do ošatek, co do potravy hlodavců patří a co ne (houby, ovoce, zrní..)
- na ošatky připravíme několik druhů přírodnin. Děti je postupně třídí jako vhodnou a nevhodnou potravu pro hlodavce.
- písnička Veverky- písničku doprovodíme hudebními nástroji
- sypání zrní do lahve úzkým otvorem- pšenici sypeme z misky rukama do skleněné lahve s úzkým hrdlem- např. od kečupu- je dobré zrní i lahve postavit do papírové bedny. Děti si výborně procvičí jemnou motoriku.
- PH Kolem dokola – Děti sedí v kruhu. Doprostřed kruhu připravíme čtyři obrázky, předtím než je otočíme, upozorníme děti, co na nich je. V kruhu se držíme za ruce, jdeme, říkáme a předvádíme:

Kolem dokola chodíme,

co je v kruhu nevíme.

Zatleskáme tlesk, tlesk,

zadupáme dup, dup.

Na něco se podíváme.

- PH Myšičko myš- děti stojí v kruhu uprostřed je jedna myška a vně kruhu stojí kocour- Ten říká : *Myšičko myš, pojd' ke mně blíž!* a myška odpovídá : *Nepůjdu kocourku, nebo mě sníš!* Myška vyběhne ven z kruhu a kocour se jí snaží chytit. Myška může opět utéct do kruhu- (myší díry)

- PH Napodobování chůze- v tvořivější třídě děti vymýšlí, které zvíře napodobí (např. jako myška, jako ježek), jinak určuje učitelka
- PH ocáskovaná- děti mají za páskem zasunutou stuhu- ocásek- jedna veverka se ho snaží sebrat všem- kdo nemá ocásek vypadává
- Oříšek- děti si posílají za zády oříšek veverka stojí uprostřed, když řekne stop, musí poznat, kdo má oříšek v ruce

Básně

Myška Š

*Myška drží tiše hlídku,
za pěšinou vedle šípku,
je to šibal, všechno slyší,
však má k tomu uši myší.*

(Fragment)

Myška a myšák

*Přišla myška k myšákovi,
zrní kupovat,
on jí chytil kolem pasu,
chtěl s ní tancovat.*

*Myška křičela,
nožka bolela,
vrazila si trn do paty,
když sem běžela.*

*Myšák skočil ku polici,
popadl kleštičky,
a vytáhl trn veliký
z myší nožičky,
myška křičela,
nožka bolela,
trn vyletěl, trn vyletěl,
oba tančí dokola!!!*

(Jukličková, 1985)

Myška

*Rousala se
myška malá
v husté trávě u plotu,
byla bosa,
padla rosa,
večer měla teplotu.*

*„To je nápad,
v rose capat,“
zlobila se babička.
„Hraj si v suchu
u lopuchů,
nejsi přece rosnička!“
(Štíplová, 1999)*

Myška tanečnice

*Měl jsem myšku tanečnici,
Tancovala po světnici,
Byla černá i bílá,
Každému se líbila.
A když vyšla ze dvorečka,
Točila se do dokolečka,
Dupla nožkou tam i sem,*

Šedá myš

Malá šedá myš
ve sklepě má skrýš.
Do zahrádky vejde vrátky
a pak neví, kudy zpátky.
Hopsa hejsa hopsa hejsa
a ty v kole taky nejsi.
(Žáček, 2003)

Houby

Dupy, dupy, dup,
našel jsem pět hub,
první byla muchomůrka
byla u ní zlatá šňůrka.
Druhá byla liška,
je jich plná spížka.
Třetí byl smrž,
vrž si jen, vrž!
Čtvrtá byla křapáč,
jaký ty jsi střapáč,
pátá byla hřib,
měl jsi hledat líp!
(Vítězslav Nezval)

Taneční

Tancujte myši,
kde která slyší,
která je hluchá,
ať neposlouchá.
Která je chromá,
ať sedí doma.

Mrskla fouskem pod nosem.

Myši říkadlo (vlastně šeptadlo)

Myši chodí tuze tiše,
mají tlapky jako z plyše.
Tiše, myši, ši, ši, ši -
ať vás kočky neslyší!
(Žáček, 2003)

Veverka

Chlubila se veveruška,
jak má dobrý chrup.
Pak si málem na oříšku
vylomila zub.
Teď raději houby sbírá,
nechce přijít k úrazu.
V pacičkách si hlavu svírá
omotanou v obvazu.
(Vítečková, 2008)

Veverka

Veverka sedí v pelíšku,
louská devět oříšků.
Šel tam tudy Pepek,
se dvěma jí utek.
(<http://serousci.blog.cz>)

*Koupíme jí hrneček,
dá nám plný trneček,
koupíme jí misečku,
dá nám chleba skývečku.*
(Stinglová, 2007)

Hádanky

*Kdo to hází hříbku v mlází
z výšky šišky na hlavu?
Uličnice, nezbednice,
aby měla zábavu.*
(Veverka)
(Fischer, 1987)

Písničky

Veverky
*Smály se veverky na stromečku,
že zajíc sedává na boběčku.
Smály se veverky na pařeze,
že zajíc na stromek nevyleze.*
(Hanuš, 1973)

Všechny myši z hnízda
*Všechny myši z hnízda,
bude velká jízda,
připravte si síly už se koulí sýry,
už se koulí sýry,
přichází den bílý,
ani jedna kočka dnes nezavře očka.*

*Zdaleka i zblízka,
ví to každá víska,
že se dneska právě,
tančit bude v trávě,*

Běží myška po strništi
*Běží myška po strništi,
dvě myšátka za ní piští,
nad nimi se vznáší drak,
kaboní se jako mrak.*
(Hanuš, 1973)

Myška
*Běží myška po polici,
nese sebou homolici.
Myško malá, maličká,
uteč, číhá kočička.*
(Hanuš, 1973)

*zrní bude křehké,
vínko v hlavách lehké,
z baldachýnu stříška,
všechny bolí bříška.
Až to všechno sníme,
tak se odkulíme,
do teplých pelíšků,
pohádkovou knížku,
pohádkovou knížku,
„Jen si padej snížku“,
na kanálu mřížku,
budem klidně spát.*

4.5. LICHOKOPYTNÍCI

časový rozsah: jeden týden

vybrané druhy: kůň, osel

cíle:

- prožitek z jízdy na koni
- seznámit se se životem lichokopytníků
- poznávání potravy pro lichokopytníky
- rozvíjet záměrnou pozornost
- rozvíjet porozumění čtenému textu
- uvolnění mluvidel pomocí logopedických cvičení

očekávané výstupy:

- děti rozumí textu a umí o něm sami hovořit
- děti ví, jak vypadá osel, poník
- děti ví, čím se lichokopytníci živí
- děti umí složit puzzle z 30 kusů

pomůcky:

- větší stavebnice (molitanová...)
- obrázek koně, osla
- obruče
- pohlednice nebo fotografie obou lichokopytníků
- barevné šátky
- skleničky od zavařenin

pracovní a grafomotorický list

- pracovní list na procvičení krátkodobé paměti- každý symbol (medvěd, kůň, zajíc) má jinou barvu – (např. koně- šedí, zajíci- hnědí, medvědi- tmavě hnědí) (příloha str. 76)
- omalovánka kůň (příloha str. 91)

doporučené pohádky k tématu:

- Medvídek Pú a jeho kamarádi (Milne, 2008)
- Kůň a osel (Kubálek, 1991), Fík sportuje (Čechura, 1994)
- Kůň a vlk (Kubálek, 1991), Kůň a vlk (Kubálek, 1991)

Stavba modelu chléva

se vším co do něj patří

elementární počty do 8
počítáme části těla

rozhovor

- co žerou
- kde žijí
- stavba těla
- rozdíl kůň X osel
- prospěšnost obou zvířat

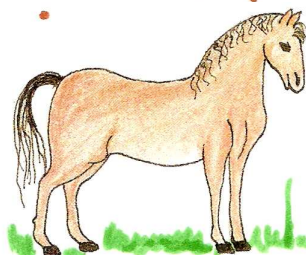
logopedické cvičení-
na uvolnění mluvidel
(Jak kůň jede, ržaní...)

písnička Já mám koně

co je to poník?

Procházka ke stájím-
Jízda na poníkovi

puzzle- kůň, osel

Martinské slavnosti
Rytíř sv. Martin

PH Kůň a oslík
Reakce na signál

Výroba Martinských

lucerniček do průvodu
pečení Martinských rohlíčků

četba pohádek

cvičení s obručí na písničku
Já mám koně

ČINNOSTI

- **Rozhovor:**

- počítáme části těla
- kde bydlí
- stavba těla
- čím se živí
- rozdíl koně a osla
- proč tato zvířata lidé chovají
- co je to poník?
- stáje - Nejlépe po návštěvě stájí si ve třídě postavíme z molitanové stavebnice stáj pro koně, osla nebo poníka. Připravíme tam i seno, vodu, oves....
- elementární počty do 8- počítání částí těla u koně a osla- zvlášť dohromady
- logopedické cvičení- na uvolnění mluvidel (např. jak kůň jede, ržaní...)
- písnička já mám koně- po nacvičení písničky cvičíme na písničku (buď si děti zpívají samy, nebo za doprovodu nahrávky) s obručemi ve dvojicích. Jeden běží v obruči- kůň, druhý je kočí- drží obruč zvenku. Na slova hopsa, do skoku, vesele kůň obruč proskočí. Po druhé sloce se děti vystřídají (kůň s kočím)
- vycházka ke stájím- vyjdeme na celé dopoledne ke stájím do nedaleké vesnice, kde si děti mohou pod odborným dohledem sjet na poníkovi
- puzzle- kůň, osel- použijeme fotografii, obrázek nebo pohlednici, které přiměřeně věku dětí rozstříháme
- PH Kůň a oslík – reakce na signál- změna šátku šedý- oslík, kůň bílý, černý. Podle stáří a počtu dětí zvolíme počet skupin. Učitelka mění šátky, děti reagují na změnu- buď jedou, nebo jsou ve stájích.
- Martinské slavnosti- četní Martinského příběhu o Rytíři Martinovi, oslava vyvrcholí Martinským lampiónovým průvodem
- Výroba Martinských lucerniček do průvodu
- pečení Martinských rohlíčků- pečeme s dětmi rohlíčky: 40 *dkg hladké mouky, 1 Hera, 1 šlehačka*. Děti si těsto samy smíchají, učitelka ho pak dopracuje. Necháme jeden den uležet, druhý den děláme rohlíčky a pečeme.

Básně

Malování koně

Proč se ten kůň tolik směje,

proč se tolik řehtá?

-Markétka ho pastelkami

za ušima lechtá!

(Žáček, 2003)

Koně

Hyjé, koně strapatí,

vítr práská opratí.

Vítr výská, vítr zpívá,

že vám krásně vlaje hříva.

Zvoní, zvoní podkovy,

já mám radost jako vy.

Poletíme s větrem v poli,

projedeme hory doly.

Hyjé, vítr nečeká,

cesta bude daleká.

(Žáček, 2003)

Písně

Já mám koně

Já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.

Když já jim dám ovsa, oni skáčou hopsa.

Já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.

Když já jim dám obroku, oni skáčou do skoku.

Já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.

Když já jim dám jetele, oni skáčou vesele.

Já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.

(Já písnička, 1994)

Osel

Osel, ač je to k nevíře,

Není žádné hloupé zvíře.

Na zádech přenáší břemena,

Zpaměti zná dvě písmena....

ÍÁ....ÍÁ...ÍÁ.

(Kuželka, 1999)

Hádanky

Umí stříhat ušima

a má tvrdou palici.

Jeho jméno slušívá

nejzadnější lavici.

(Oslík)

(Fischer, 1987)

4.6. LETOUNI

časový rozsah: jeden týden

vybrané druhy: netopýr

cíle:

- poznání stavby těla netopýra
- seznámit se s reálným obydlím netopýra
- rozvíjet smyslové vnímání
- seznamovat se s vybranými druhy brouků
- umět vyjádřit své pocity a prožitky

očekávané výstupy

- děti ví, že netopýr není nebezpečný
- děti chápou rozdíl mezi pojmy netopýr a upír
- děti umí pojmenovat čtyři druhy brouků (roháč, chroust, slunéčko sedmítečné, střevlík)
- mají radost z pozorování lupou, umí s ní pracovat

pomůcky:

- papíry+ voskovky
- prostěradla, šátky
- lupy
- encyklopedie o hmyzu (Mařan, 1972)

pracovní a grafomotorický list:

- pracovní list určený na procvičení geometrických tvarů a orientace v prostoru- učitelka dává hádanky (vpravo nahoře je zvíře, které je schované v kruhu...) podle věku dětí volí učitelka rozsah popisu (příloha str. 79)
- bludiště – netopýr letí do své jeskyně, pomoz mu najít cestu (příloha str. 82)

rozhovor

- já a moje zkušenost s netopýrem
- pozorování stavby těla
- přiřazování čím se netopýr živí

dopolední výlet do jeskyní na Bořinkách

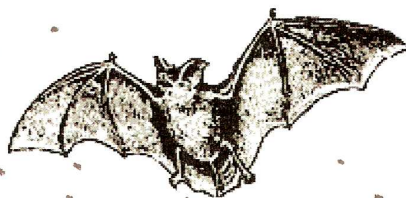
kde netopýr bydlí
stavba jeskyně

hry na ozvěnu

kreslení společné mapy cesta do jeskyní

pozorování hmyzu
encyklopedie, v přírodě

obtahování obrysu brouka

pozorování lesa

rozeznávání druhů jehličnatých stromů

rozeznávání druhů listnatých

frotáž kůry stromů

pozorování změn v přírodě- roční období

rozlišení strom keř

poznávání listů po hmatu

ČINNOSTI

- **Rozhovor:**

- já a moje zkušenost s netopýrem
  - pozorování stavby těla
  - přiřazování, čím se netopýr živí
  - kde netopýr žije
-
- jeskyně- ve třídě si postavíme velkou jeskyni pomocí prostěradel, šátků
  - dopolední výlet do jeskyní- navštívíme nedaleké jeskyně na Bořinkách, které jsou od Křemže vzdálené asi 3 km směrem na Kleť. Do jeskyní je možné dojít přes les na Bořinkách.
  - hry na ozvěnu- v jeskyni je ozvěna, co to je? Hra na ozvěnu (tichá pošta)
  - kreslení společné mapy cesty do jeskyní- cestou do jeskyně si kreslíme mapu, kudy jsme do ní došli
  - poznávání hmyzu- Čím se netopýr živí- pozorování hmyzu lupami a prohlížení ilustrací v encyklopediích.
  - pozorování lesa- co do lesa patří a co ne, kdo to tam zapomněl, co s tím, co tam nepatří ,můžeme udělat
    - proč musíme les chránit
    - kdo v lese bydlí- kreslení každý libovolného lesního zvířete
    - frotáž struktury kůry
    - rozeznávání druhů jehličnatých stromů
    - rozeznávání druhů listnatých

Básně

Netopýr

Netopýr má slabý zrak,

nocí létá jako pták.

Každý šramot lehce slyší,

podobá se malé myši.

Každý šramot lehce slyší,

Netopýří lež

Netopýr ve slabé chvílce

slibuje své netopýrce:

Obstarám ti jeskyni

dva plus jedna s předsíní!

*nocí létá si jak pták,
netopýr má slabý zrak.*
(Kuželka, 1999)

*Netopýrka nejdřív září,
pak se ozve: I ty lháři
Kde jsi viděl jeskyně,
co mají i předsíně!*
(<http://clanky.rvp.cz/>)

Netopýr

*Postel má ve věži,
nespí v ní,
neleží.*

*Na trám se pověsí,
nechá si zdát,
jaké je příjemné
nemuset stlát.*
(Faltus, 1990)

Hádanky

*Křídla má a není pták,
kožich má a není myš.
Večer vstane, v noci loví,
ráno vletí do podkroví,
pověsí se hlavou dolů,
do večera spí a spí.*
(Netopýr)
(Žáček, 2003)

4.7. ŠELMY

časový rozsah: jeden měsíc

vybrané druhy: kočka, pes, liška, medvěd, vlk

cíle:

- poznání stavby těla kočky, psa, medvěda
- seznamovat se s životem šelem
- umět uklízet věci na správná místa
- rozvíjet smyslové vnímání
- rozvíjet pracovní zručnost

očekávané výstupy:

- děti ví, co je to nora
- děti chápou, že každý zanechává různé stopy
- děti se snaží chovat ke zvířatům ohleduplně
- mají radost z návštěvy statku

pomůcky:

- obrazy zvířat
- loutky Budulínek, liška, babička, dědeček

pracovní a grafomotorický list:

- pracovní list liška- určený na poznání stopy lišky, udržení linie- spojení teček v linii (příloha str. 77)
- pracovní list medvěd- rozstříháme podle červených čar na čtverce, správně sestavíme, nalepíme na čtvrtku, můžeme vybarvit. (příloha str. 76)
- pracovní list bludiště- kočka hledá cestu k misce mléka (příloha str. 83)
- omalovánky medvěd, liška, kočka (příloha str. 92, 93, 94)

doporučené pohádky k tématu

- Z deníku kocoura Modroočka (Kolář, 2005)
- Pejsek a kočička (Čapek, 1996)
- Mikeš (Lada, 2006), Maxipes Fík (Čechura, 2004)
- Dášeňka (Čapek, 2009)
- Červená Karkulka (Hrubín, 2002), O chytré kmotře lišce (Lada, 1996)
- Budulínek (Hrubín, 2002), Liška a čáp (Kubálek, 1991)

rozhovor o tom, co je to nora,
jak to v ní vypadá

dramatizace pohádky Budulínek

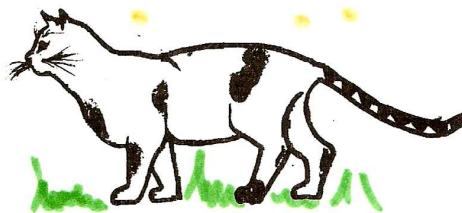
PH- liška se vrací do nory
strachový pytel

rozdíl mezi lesními a domácími zvířaty

každý má svůj domov
poznávání členů rodiny
pojmenování zvířat

chápání úklidu- proč uklízíme- Pejsek a kočička

pozorování chůze- různé druhy a jaké zanechávají stopy
pozorování stopy a rozdíl mezi psem a kočkou

návštěva statku

dramatizace pohádky- Boudo, budko

u nás doma
kdo je členem naší rodiny a naši mazlíčci

medvěd

čtení knih

malování lesa- tuší
četní pohádky o Třech medvědech, dramatizace
uvolnění mluvidel- ham, ham,

mmmm.....

PH Harabury, hrabána.....

ČINNOSTI:

Rozhovor:

- co je to nora
  - jak to v ní vypadá
  - čím se pes a kočka živí
  - rozdíl jehličnatý a listnatý strom
-
- dramatizace pohádky Budulínek- po přečtení textu ho necháme děti volně převyprávět, po té rozdělíme role a pohádku zdramatizujeme, role si mohou děti vybrat a vystřídat
  - PH-liška se vrací do nory- V noře místo práce liščata, zlobí, perou se, hrají si- . Když přestane hrát hudba, vrací se liška a liščata si rychle vymýšlejí práci, kterou vykonávají- liška- učitelka se liščat- děti ptá: Co děláš ty?.....
  - strachový pytel- je pytel z látky, sloužící k odbourání strachu z malých prostor. Použijeme ho při cvičení jako noru.
  - rozdíl mezi lesními a domácími zvířaty- pozorujeme domácí zvířata, psy a kočky, na vycházce a ve školce se snaží děti vymyslet rozdíl mezi domácími zvířaty a lesními
  - každý má svůj domov- děti kreslí svůj dům a rodinu temperovou barvou
  - poznávání členů rodiny- děti se učí pojmenovat vztahy mezi členy rodiny
  - správné pojmenování zvířat a jejich mláďat využijeme obrazového materiálu
  - chápání úklidu- proč uklízíme- Pejsek a kočička- jako motivaci využijeme pohádku. Rozhovor o tom, proč je důležité uklízet.
  - pozorování chůze- různé druhy a jaké zanecháváme stopy- obkreslování vlastních stop chodidel a rukou. Obtahování stop kočky a psa.
  - pozorování stopy a rozdíl stop mezi psem, kočkou a rysem v encyklopediích
  - návštěva statku- s dětmi jdeme na vycházku na statek, kde pozorujeme zvířata a jejich život, hospodář nám vysvětlí, čím se zvířata živí. Děti mají možnost si krmivo prohlédnout.
  - u nás doma, kdo je členem naší rodiny a naši mazlíčci- děti si mohou přinést fotografie rodičů, sourozenců i zvířat v jejich domácnosti. Vytvoříme společnou koláž.

- Děti stojí ve dvou řadách za sebou: zadní řada drbe přední řadu na zádech a říkají při tom : *Harabury harabáda,*
mám tu svého kamaráda,
harabury harabá, podrbej mě na záda,
pak se pohladí po zádech a vymění se...

Básně

Kočička a měsíc

Kočka na okapu mlsně mhouří víčka,
vidí na obloze talíř plný mlíčka.
Ráda by si lízla, natahuje tlapu.
Mlsně mhouří víčka – kočka na okapu.
(<http://www.predskolaci.cz/>)

Kocour

Jedna dvanda,
byla švanda,
kocour vypil podmáslí.

Všecky myši

litovaly,
že tu melu propásly.

Než ho dopil,

nepochopil,
že to není smetana.

Když si vzpomněl,

jak se poměl,
prskal prý až do rána!
(Štíplová, 1999)

Liščata

Povídala liščata,
že jsou v létě uhřátá,
když si hrají na honičku,
bylo by jim líp jen v tričku.

Máma liška v okamžiku

vydala se do butiků,
triček měli všude dost-
ne však liščí velikost.

Pes a kotě

Pejsek umí vrčet, kotě přede,
jeden to po druhém nedovede.

Kocourek by vrčel,

pes před' radši,
proto se na sebe mračí.

(Sládek, 2001)

Naše kočka

Naše kočka ta má ráda,
když jí někdo drbe záda.
Čeká, kdo ji pochová,
už je zkrátka taková.

Hádky

*Velký pes se lesem plíží,
nebojte se, neublíží,
vždyť i u tří kůzlátek
vyhnali ho ze vrátek!
Teď už od něj pokoj mají,
jestli pak ho děti znají?
(Vlk)*

(<http://clanky.rvp.cz/>)

*Malý, velký, bílý, černý,
svému pánu vždycky věrný.
Nejraději za pecí
přikrčena líhá,
v očích se jí rozsvěcí,
když na kořist číhá.
(Kočka)*

*Všemi mastmi mazaná,
podšitá a prohnaná,
prý má za ušima.
Zlobí malou Elišku
na jménu i v kožíšku,
když je venku zima.
(Liška)
(Štíplová, 1999)*

Písně

Kotě a sluníčko

*Hrálo si koťátko na trávníčku,
sahalo pacičkou po sluníčku,
sluníčko upletlo zlatý pásek,
chytilo koťátko za ocásek.*

*Číhá v lese ve křoví
a je tuze hladový.
Číhá tady na Karkulku,
to už dávno kdekdo ví.
(Vlk)
(Žáček, 2003)*

*Ocáskem vrtí z radosti,
pochutnává si na kosti.
(Pes)
(Fischer, 1987)*

*Dnes už tě nepustím malý smíšku!
Zlato ti nasypu do kožíšku.
Že už mě nepustíš? Moje tlapky,
uvidíš, skrývají ostré drápky.*

*Leklo se sluníčko, za mrak běží.
Koťátko vítězně fousy ježí.
Chlubí se houseti: Milý brachu,
sluníčko přede mnou prchá v strachu!*
(Hanuš, 1973)

Starý medvěd
*Starý medvěd vzdychá,
že ho v tlamě píchá,
že ho bolí v zubu díra,
od bolesti už, už zmírání
a že prosí lištičku,
ať mu půjčí mastičku.*
(Fischer, 1987)

*Sotva to dořeklo, darebáček,
sluníčko chystá už nový háček.
Koťátko za ouško pevně chytí:
Už tě mám, už tě mám ve své síti!*

Kočka leze dírou
*Kočka leze dírou, pes oknem,
nebude-li pršet, nezmoknem.
A když bude pršet, zmokneme,
na sluníčku zase ushneme.*

5. ROZBOR Z REALIZACE

Sudokopytníci

V této oblasti bylo realizováno nejvíce činností, bylo dosaženo všech vytyčených cílů a výstupů. Nepodařilo se pouze to, aby děti poznaly 2 velká písmena.

- Puzzle Prase divoké, Jelen, Koloušek- fotografie z internetu rozstříhané na díly děti zaujaly- nové puzzle si složily především trpělivější děti, ale i několik aktivnějších chlapců. Při této činnosti se podařilo rozvíjet jemnou motoriku, a to při uchopování dílků. Děti si procvičily i zrakovou analýzu a syntézu.

- Píseň Na tý louce zelený – Tuto písničku je možné využívat pro pantomimu. Vynecháváme slova a nahrazujeme je pohyby, až se téměř celá píseň ukazuje a ze zpěvu zůstane pouze několik předložek. Je to pro děti velice legrační oblíbená činnost. Po týdnu nácvičku byly děti schopny zpěv zcela nahradit dramatizací písně. Mnoho dětí však neumí „pochodovat“ do rytmu, děti neslyší změny v rytmicizaci. V této oblasti je potřeba se třídou nadále pracovat častým opakováním a zařazováním rytmických her.

- Přiřazování 1. písmene ke slovu, např. názvu zvířete a dělení slov na slabiky – tato činnost je pro děti velice náročná a to zejména pokud ji děti dělají poprvé, při občasném opakování je možné se dopracovat velice dobrých výsledků, a to takových, že děti poznají i poslední písmeno. Pojmy první a poslední písmeno se dětem často pletou. Povedlo se rozvíjet fonemický sluch tak, že děti, které se při dělení slov často pletly, na konci druhého týdne při opakování činnosti, byly schopny slova pomocí tleskání rozdělovat. Děti nebyly seznámeny se dvěma velkými písmeny, protože činnosti určené k poznání dvou písmen nebyly realizovány.

- Přiřazování stop, kreslení – šablony stop obtažujeme a vykreslujeme. Je možné i stopy předem vystříhat, poté vyplňujeme barvou. Pro tuto techniku je vhodné použít houbičky a těmi plochu vyplňovat. Druhý typ činnosti je pro děti zajímavější a poutavější, kvůli možné kreativitě při práci s barvami. Při realizaci této činnosti se osvědčil individuální přístup pro udržení čistoty při práci a individualizace přináší i možnost pomoci ze strany učitelky. Po této činnosti si děti stopy velice pletou a nepodařilo se, aby poznaly dvě stopy. Příčina neúspěchu je zřejmě v nízkém věku dětí. Podstatné je tedy, že si uvědomily, že každé zanechává stopu a ty se liší tvarem a velikostí.

- Kaštany- nejprve jsme se vydali kaštany nasbírat. Rozvíjeli jsme tak pracovní zručnost spolu s hrubou motorikou. Dětem se kaštany natolik líbily, že si je odnesly

domů. Sbírat kaštany jsme šli proto ještě jednou. Děti při sběru měly možnost pozorovat kaštany ještě na stromě, ty, co ještě nevypadly a pak ty čerstvé lesklé. Zejména tato provázanost, kdy jsem jim ukázala, že v oplodí se skrývá kaštan, byla pro děti přínosná- děti se učí, že určitý řád je i v přírodě (zrání). Kaštany jsme si nasbírali a usušili na zimu- pro lesní zvěř. Z některých jsme skládali obrazce. Výroba zvířátek pomocí zápalek byla poslední činností s kaštany. Je to činnost náročná hlavně pro malé děti, které nemají tolik síly vtlačit sirku do kaštanu. Proto jsme pracovali ve skupinkách po třech dětech. Výroba zvířat z kaštanů byla natolik náročná, že bylo nutno jí rozložit na tři ranní zaměstnání. Děti potřebovaly velkou individuální pomoc od učitelky.

- Stavění obrazců z kaštanů- práce s přírodninami děti velice baví. Při skládání kaštanů si je prohlíží, ohmatávají a zjišťují tedy jejich vzhled hrou. Tím, že jim předkreslíme nějaký útvar, rozvíjíme i jemnou motoriku- dodržování linie. Pokud nepředkreslíme, je rozvíjena představivost a fantazie. Při stavění z kaštanů děti kaštany natolik zaujaly, že je použily v několika dalších hrách-„ vařily“ v kuchyňce různá jídla, vozily je v autech... Při činnostech byl rozvíjen hmat a jemná motorika. Především pro mladší děti je náročné uchopit malý kulatý hladký předmět a položit ho přesně na linii. Předškolní děti projevily zájem o volné stavění z kaštanů a tím se tak rozvíjela fantazie a myšlení.

- Krmelec- činnost je vhodné uskutečnit v zimních měsících- Udělali jsme si dopolední výlet ke krmelci do nedalekého lesa. Všichni jsme si nesli kaštany v batohu a po nakrmení zvěře jsme si krmelec prohlédli. Děti si všímaly nejen velikost tvaru, ale i materiálů, ze kterých byl krmelec vyroben. Druhý den jsme si krmelec nakreslili. Při kreslení neměly s představou krmelce potíže ani nejmenší děti. Díky přímému pozorování krmelce si děti zapamatovaly, co do něj patří a při dalších činnostech tak neměly problém. Pochopily, co slovo krmelec znamená a od čeho je odvozené.

- Poznávání přírodnin po hmatu – tuto činnost jsem realizovala u nejmenších dětí- nejprve jsme si všechny přírodniny společně pojmenovaly a ohmataly. Přesto bylo pro některé děti náročné poznat, co drží v ruce. Činností došlo k rozvoji hmatu, děti poznaly, že vnímat mohou i jinými smysly než obvykle.

- PH Kolem dokola – velice náročná hra. Začneme se dvěma obrázky. Pokud se tato hra s dětmi opakuje, jsou schopny poznat osm obrázků. Při první realizaci u nejmenších byly schopny zapamatovat si pouze čtyři obrazy a mnoho dětí dělalo chyby. Při této hře je hlavní rozvíjet krátkodobou paměť.

- Jitrnice- tato činnost byla realizována u nejmenších dětí, plnily jitrnice papírovými koulemi představující maso ve dvojicích- děti rozvíjely komunikaci a až překvapivě spolupracovaly. Některé dvojice pracovaly tak, že si „namlely maso“ a pak jeden držel jitrnici a druhý plnil, jiné dvojice tak, že jeden připravoval „maso“ a druhý jitrnici naplňoval. Závěrečné zašpejlování provede učitelka sama- z důvodu bezpečnosti. Po dokončení práce jsme si na jitrnicích procvičily barvy, pojmy větší, menší, hubený a tlustý. Činnost děti natolik zaujaly, že probíhala v naprostém soustředění a klidu i u těch neaktivnějších dětí. Pro nejmladší děti to byla činnost velice náročná, přesto byly schopny se domluvit na spolupráci a byly schopny si vzájemně pomoci- podržet punčochu. Rozvíjena tedy byla komunikace, spolupráce a jemná motorika- mačkáním papíru.

Zajíci

Činnosti realizované pouze ve dvou dnech. Ze stanovených cílů byl naplněn pouze cíl rozvíjení mechanické paměti. Další cíle vyplynuly z činností: rozvoj orientace v prostoru a koordinaci pohybů. Děti ví, jak zacházet s knihou.

- Pohybová hra- PH: „Zajíc a liška“- děti mají strach být liškou- zápornou rolí. Proto jsem při první realizaci byla liškou já. Děti se vyhýbají záporným rolím, především proto, že nejsou schopni se citově oprostít od prožívání druhých. Hra sloužila k rozvoji orientace v prostoru.

- Zajetí slalom- díky možnosti navštěvovat jednou týdně tělocvičnu v základní škole, máme možnost cvičit na náradí a využívat tak neobvyklých sestav. Děti chodí do tělocvičny rády a to hlavně kvůli velké ploše a možnosti bezpečného běhu- rovný terén. Cvičením ve velkém prostoru se rozvíjí u dětí orientace v prostoru, koordinace pohybů. Opakovaným cvičením v tělocvičně ztrácí děti neúměrný strach.

- PH. Zajíček ve své jamce-jedna z nejznámějších her pro děti předškolního věku. Osvědčilo se mi pro rychlejší vystřídání všech dětí místo jednoho zajíčka posadit do kruhu zajíčky tři. Děti se tak mohou vystřídat všechny a hra není zdlouhavá. Říkadlo pohybové hry posiluje mechanickou paměť. Mechanickou paměť mají na vyšší úrovni děvčata, jsou schopna si báseň zapamatovat v kratším čase.

- Vyhledávání obrázků v časopisech, knihách – děti si rády prohlížely encyklopedie a obrázky- činnost je vhodná ráno a odpoledne. Mladší děti se od starších naučily, jak správně zacházet s knihou, jak listovat.

- Dělení slov na slabiky- dětem pomáhá představa „krájení“ slov – tleskání. Činnost nebyla delší čas opakovaná a bylo tedy nutné ji opět zopakovat.

Hmyzožravci

Z daného bloku proběhlo pouze pozorování krtin. Děti se naučily zacházet s lupou, z pozorování měly radost. Děti již ví, jak správně zacházet s knihou.

- Pozorování krtin na louce- Na vycházce jsme viděli krtiny, byli jsme se podívat na krtinu z blízka- lupou. Povídali jsme si, kdo v krtině žije. Jak je krtek asi velký, jakou má barvu. Ve školce jsme si prohlédli krtka v encyklopedii a před spaním jsme si četli. Krteček a jeho kamarádi. Krtek je jednou z nejoblíbenějších pohádkových postavček u dětí celého mladšího i předškolního věku.

Hlodavci

Tento blok byl realizován ve třech dnech. Děti se při něm nejvíce učily ohleduplnému chování k přírodě.

- Houby -při zářijové procházce jsme hledali houby. Pouze jeden předškolní chlapec byl schopný houby najít bez pomoci. Pro děti bylo velice náročné najít houby ve změti listů, klacíků a trav. Děti měly potíže se zrakovou analýzou a syntézou- velké množství objektů v lese. V lese se všichni snažili chovat tiše. Již ví ,co znamenají pojmy jedlá a jedovatá houba. Děti se naučily poznat čtyři houby: muchomůrku, hřib, lišku, bedlu. Velice jim pomohl zážitek z lesa- hledání hub.

- V lese u školy pozorujeme často veverky, díky skořápkám od různých ořechů, jež zanechávají pod stromy, se děti dopátraly, čím se veverky stravují. Naučily se tiše pozorovat veverky, protože už ví, že pokud budou hlasité, veverky utečou.

- Sypání zrní do lahve úzkým otvorem - tato činnost je pro děti velice atraktivní. Děti si velmi procvičily jemnou motoriku a koordinaci pohybů. Někteří tuto činnost vydrželi dělat velmi dlouho a vyžadovali ji i v dalších dnech. Dále byla procvičována koordinace ruky a oka.

- PH Myšičko myš- hra byla realizována v září a to u nejmenších dětí (první skupinová hra, kterou se naučily). Hra se dětem tolik líbila, že je velice mrzelo, že si nevystřídaly obě role. Proto jsem ji zařazovala opakovaně. Děti se k ní rády vrací. Hra rozvíjí mechanickou paměť- opakování říkadla.

- PH Napodobování chůze- je pro děti snazší napodobovat zvířecí chůzi než chůzi lidskou. Na rozdíl od chůze lidské pohyb zvířat více vnímají. Děti se snažily napodobovat a spolupracovat.

Sudokopytníci

Z bloku Sudokopytníci měla největší úspěch vycházka ke stájím. Blok byl realizován jeden týden.

- Elementární počty do 8- pokud před dětmi počítáme často, naučí se číselnou řadu i do dvaceti. Toto téma bylo s dětmi prováděno v prosinci. Všechny děti uměly bez chyby napočítat do 5.

- Uvolnění mluvidel – pro špatnou výslovnost u mnoha dětí je vhodné zařazovat „logopedické chvilky“ - čas určen pro uvolnění mluvidel. Uvolňování mluvidel je pro děti zábavou, protože používají různých zvířecích zvuků. Cílem bylo i udržet záměrnou pozornost. Nejmenší děti ji udrží asi 8 min.

- Písnička Já mám koně- Nejprve jsme se učili písničku zpívat, později přidávali hudební nástroje a nakonec jsme cvičili s obručkami při hudební nahrávce. Osvědčilo se opakování písňe před cvičením, děti si pak uvědomují slova v nahrávce. Asi do týdne děti zvládly bez pomoci cvičit samy. „Sestavičku“ jsme předvedli rodičům na besídce. U dětí se rozvíjela záměrná pozornost a schopnost spolupracovat. Práce ve dvojici byla z počátku velice náročná a to zejména v komunikaci.

- Vycházka ke stájím- díky statku ve vedlejší vesnici máme možnost se po domluvě přijít podívat na domácí zvířata a prohlídku zakončujeme jízdou na poníkově. Pouze jednomu děvčeti se jízda nelíbila. Ostatní děti byly spokojené. Děti si z vycházky odnesli prožitek z jízdy na koni a poznaly, čím se kůň, poník a osel živí.

- PH Kůň a oslík – reakce na signál- - cvičení, které opakuji. Je vhodné využívat pouze čtyři signály, aby byly děti schopné správně reagovat na změnu. Cvičení je vhodné, je-li ve třídě vysoký počet dětí a při běhu všech by byla narušena bezpečnost. Děti se naučily reagovat na neverbální signál.

- Výroba Martinských lucerniček do průvodu- dětem největší problém dělalo trhat papír a při lepení útržků na skleničku si skleničku otáčet. Při trhání se rozvíjela jemná motorika, pozornost.

- Pečení Martinských rohlíčků- děti si těsto zadělávaly samy- na stůl, na ubrus připravíme suroviny a asi 10 děti rukama těsto hněte. Práce dětem přinášela velkou radost, protože mají možnost pracovat rukama a získávají tak mnoho hmatových prožitků- jaká je mouka, jaké je máslo.... Po zadělání jsem těsto dopracovala a nechala uležet do druhého dne. Druhý den si každý umotal své rohlíčky a po upečení si je odnesl domů. Děti poznaly i suroviny, které se dávají do těsta a měly možnost si na ně sáhnout. Rozvíjel se hmat, jemná motorika a spolupráce.

Letouni

Z bloku Letouni byla provedena pouze jedna činnost při vycházce. Tento blok nebyl naplánovaný v třídním vzdělávacím programu. Bude zařazen v dalším školním roce.

- frotáž struktury kůry- V lese jsme rudkou na papír vytvářeli frotáž kůry stromů- děti tak poznaly, že stromy se liší nejen listy, ale i povrchem a barvou kůry. Rozvíjel se hmat a jemná motorika. Děti činnost zaujala, protože zrakem člověk nepostřehne strukturu kůry tak jako hmatem.

6. ZÁVĚR

V této bakalářské práci byla navržena nabídka pro vzdělávání dětí předškolního věku se zaměřením na přírodovědnou výchovu – savci. Ze sedmi navrhovaných bloků jich bylo realizováno a ověřeno v praxi šest. Pouze blok sudokopytníci byl proveden kompletně celý a to v průběhu čtrnácti dnů během souvislé pedagogické praxe. Podařilo se naplnit všechny cíle. Ostatní bloky byly realizovány částečně, a to při průběžných praxích. Bloky letouni a hmyzožravci byly ověřeny pouze částečně.

Hlavní cíl práce, seznámit děti se životem savců, byl částečně splněn. Děti ví, jak by se měly ke zvířatům chovat a jejich vztah k živé přírodě je pozitivní.

V příštím školním roce budou postupně realizovány ostatní bloky a činnosti, budou hojně prokládány přírodovědnými pokusy.

7. POUŽITÁ LITERATURA

- 1 : ČAPEK, J. *Povídání o pejskovi a kočičce jak spolu hospodařili a ještě o všelijakých jiných věcech*. Praha : Albatros, 1996. 118 s. ISBN 80-00-00437-2.
- 2 : ČAPEK, K. *Dášeňka, čili, Život štěněte*. Ostrava : Knižní expres, 2009. 89 s. ISBN 978-80-7347-058-6
- 3 : ČECHURA, R. *Příhody maxipsa Fíka*. Ústí nad Labem : Artemis, 1994. 55 s. ISBN 80-900825-0-5.
- 4 : ČTVRTEK, V. *Čtení o vepříkovi a kůzleti*. Praha : Amulet, 2001. 76 s.
- 5 : ČTVRTEK, V. *Pohádky ze čtyř studánek*. Liberec : Severočeské nakladatelství, 1969. 110 s.
- 6 : DOSKOČILOVÁ, H. *Krtek a paraplíčko*. Praha : Albatros, 2005. 39 s. ISBN 80-00-01579-X
- 7 : FALTUS, J. *Hroch má kůži hroší*. Praha : Panorama, 1990. 55 s. ISBN 80-7038-222-8
- 8 : FISCHER, V. *Hádej, hádej, neprohádej*. Praha : Středočeské nakladatelství a knihkupectví v Praze, 1987. 105 s. ISBN 42-003-87
- 9 : HANUŠ, J. *Sborník písní pro mateřské školy s doprovodem klavíru, eventuelně dalších hudebních nástrojů*. Praha : Penton, 1973. 93 s. ISBN 35-365-73
- 10 : HAVEL, J. *Ať se mračí jenom mrak*. Albatros, 1987. 33s.
- 11 : HRUBÍN, F. *Dvakrát sedm pohádek*. Praha : Albatros, 2002. 55s. ISBN 80-00-01012-7.
- 12 : JIRÁNEK, V.. *Bob a Bobek, králíci z klobouku*. Praha : Albatros, 2001. 62 s. ISBN 80-00-00941-2.
- 13 : JUKLIČKOVÁ-KRESTOVSKÁ, Z. *Pohybové hry dětí předškolního věku*. SPN, Praha, 1985, 312 s.
- 14 : KOLÁŘ, J. *Z deníku kocoura Modročka*. Praha : Albatros, 2005. 106 s. ISBN 80-00-01503-X (váz.).
- 15 : KUBÁLEK, D. *Zajíc a želva a jiné pohádky*, Bratislava : Fortuna Print, 1991. 54s. ISBN 80-85224-34-8
- 16 : KUŽELKA, M. *Abeceda zvířátek*, Praha : Knižní klub, 1999. 34 s. ISBN 80-242-0138-0
- 17 : LADA, J. *Mikeš*. Praha : Albatros, 2006. 336 s. ISBN 80-00-01755-5

- 18 : LADA, J. *O chytré kmotře lišce*. Praha : Albatros, 1996. 91 s.
ISBN 80-00-00468-2.
- 19 : MAŘAN, J. *Naši brouci*. 2. vyd. Praha : Albatros, 1972. 398 s.
- 20 : MILNE, A. *Medvídek Pú*. Praha : Albatros, 2008. 234 s. ISBN 978-80-00-02055
- 21 : SLÁDEK, J. V. *Dětem : říkadla pro nejmenší*. Kladno : Delta, 2001. 52 s.
ISBN 80-86091-36-8.
- 22 : STINGLOVÁ, M. *Zlatá kniha říkadel*, Praha : Nakladatelství XYZ, 2007 143 s.
ISBN 978-80-87021-54-5
- 23 : ŠTÍPLOVÁ, L. *Trnky brnky na ty hrnky*, Praha : Biss- Start, 1999. 50 s.
ISBN 80-86140-09-1
- 24 : UHLÍŘ, J. *Když se zamiluje kůň*, Havlíčkův Brod : Fragment, 2004,93 s.
ISBN 80-7200-910-9
- 25 : VÍTEČKOVÁ, M. *Barevné říkanky*, Praha : Ottovo nakladatelství, 2008. 44 s.
ISBN 978-80-7360-776-0
- 26 : OPRAVILOVÁ, E. *Zima v mateřské škole*. Praha : Portál, 1998. 48s.
ISBN 80-7178-268-8.
- 27 : PETIŠKA, E. *Byl jednou jeden krtek*. Praha : Futura, 1993. 80 s.
ISBN 80-85523-20-5.
- 28 : ZEMAN, J. *Dobrodružství veverka Zrzečky*. Praha : Erika, 1993. 67 s.
ISBN 80-85612-34-8.
- 26 : ŽÁČEK, J. *Pohádkový kolotoč*, Praha : Albatros, 2003. 30 s. ISBN 80 00-01225-1
- 27 : ŽÁČEK, J. *Nesedejte na ježka*, Havlíčkův Brod : Fragment, 2003, 95 s.
ISBN 80- 7200-787- 4
- 28 : Já, písnička : zpěvník pro žáky základních škol I. díl, Pro 1.-4. třídu. Cheb : Music, c1994. 116 s. ISBN 80-85925-01-X.

CD : FISCHER, Ivo. *My se vlka nebojíme aneb O třech malých prasátkách*. Praha : Bonton, 1995

<http://serousci.blog.cz/0709> (10.2. 2010)

<http://www.detskeomalovanky.cz/tag/jelen/> (1.2.2010)

<http://serousci.blog.cz/0709> (10.2.2010)

<http://www.predskolaci.cz/?cat=6> (1.2.2010)

<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/2897/PROC-LES-V-NOCI-NESPI.html/> (13.1. 2010)

<http://detsky.blog.cz/rubrika/rikadla-basnicky/stranka/3> (13.1.2010)

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/2957/myslivci-na-navsteve-v-materske-skole.html/>
(10.2. 2010)

<http://www.predskolaci.cz/?p=8456> (15.1. 2010)

<http://www.detske.estranky.cz/clanky/hadanky---skryvacky---fistry/hadanky---hned-tri-najednou> (3.3. 2010)

<http://msmendiku.martyho.net/index.php?kategorie=17&menu=8&rok=8> (3.3.2010)

<http://www.lyly99.estranky.cz/clanky/pisnicky/pasla-ovecky> (10.2. 2010)

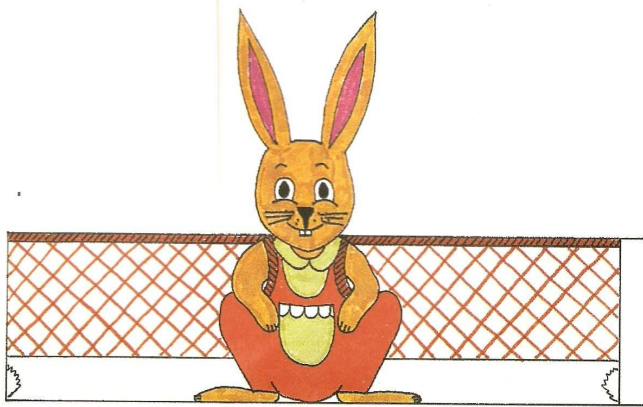
8. PŘÍLOHY

8.1. FOTOGRAFIE Z REALIZACE.....	str. 60
8.2. PRACOVNÍ A GRAFOMOTORICKÉ LISTY.....	str. 67
8.3. OMALOVÁNKY.....	str. 84

8.1. FOTOGRAFIE Z REALIZACE

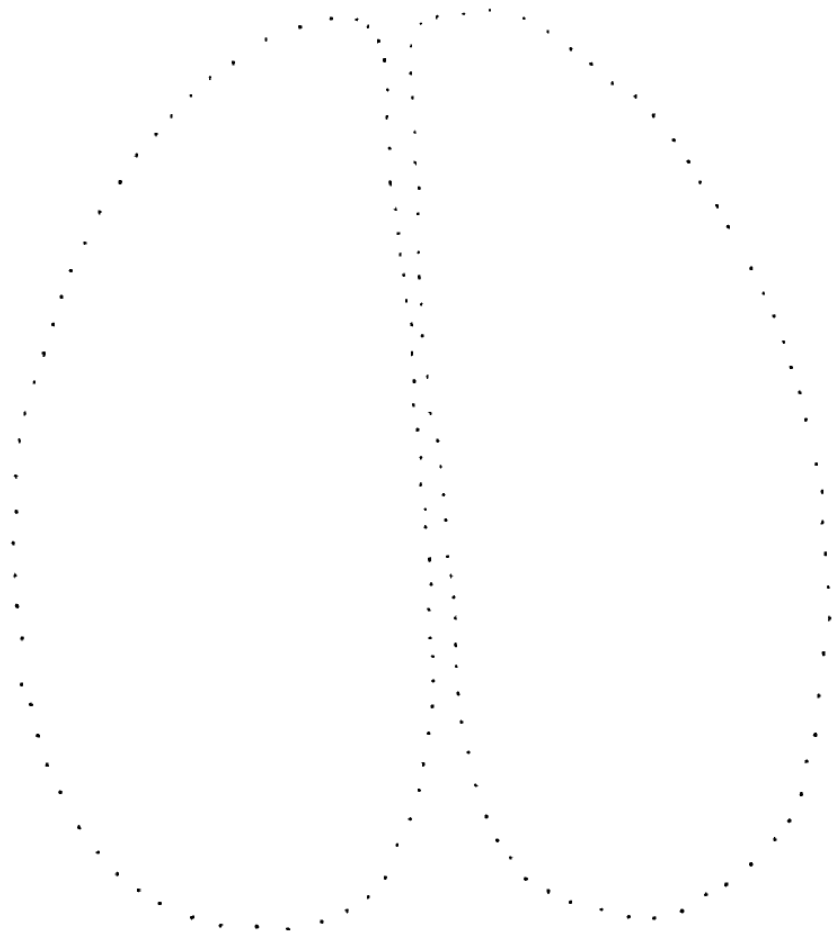
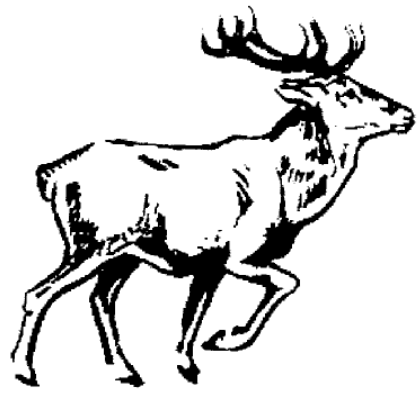

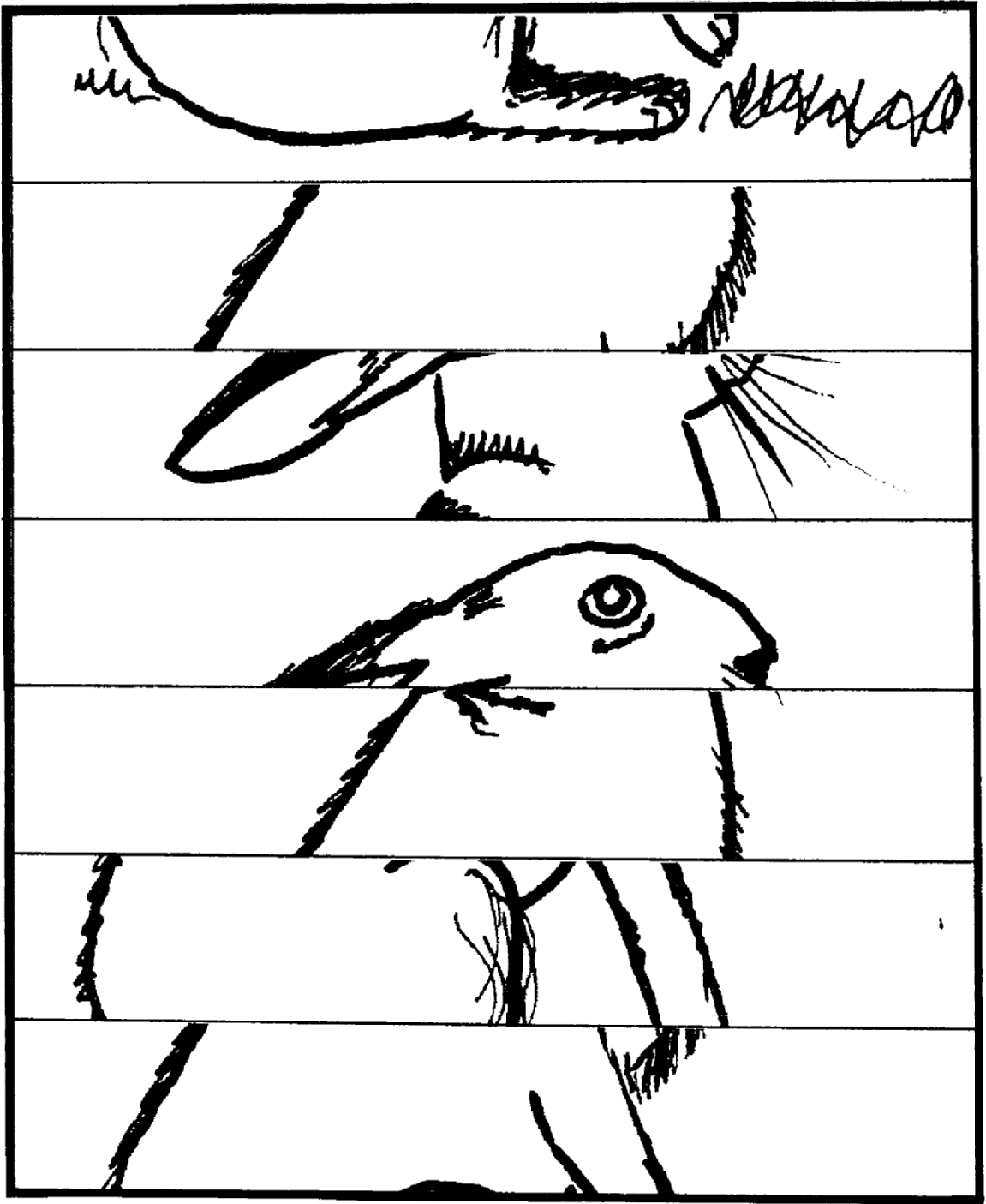
8.2. PRACOVNÍ A GRAFOMOTORICKÉ LISTY

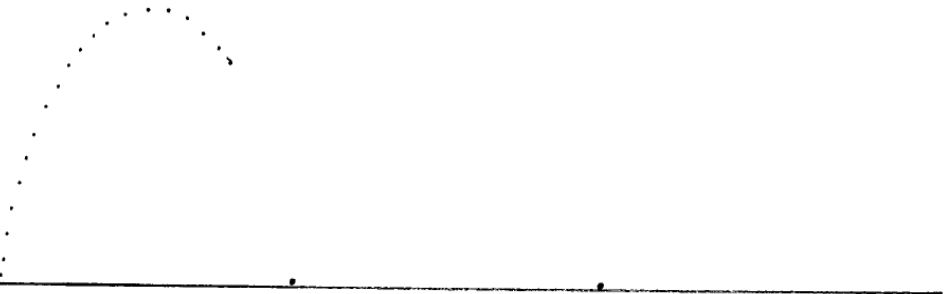
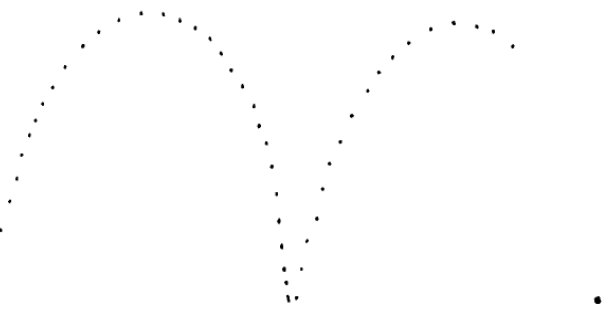
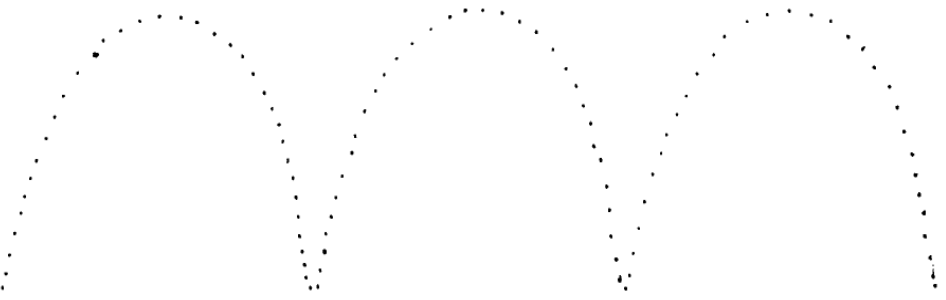

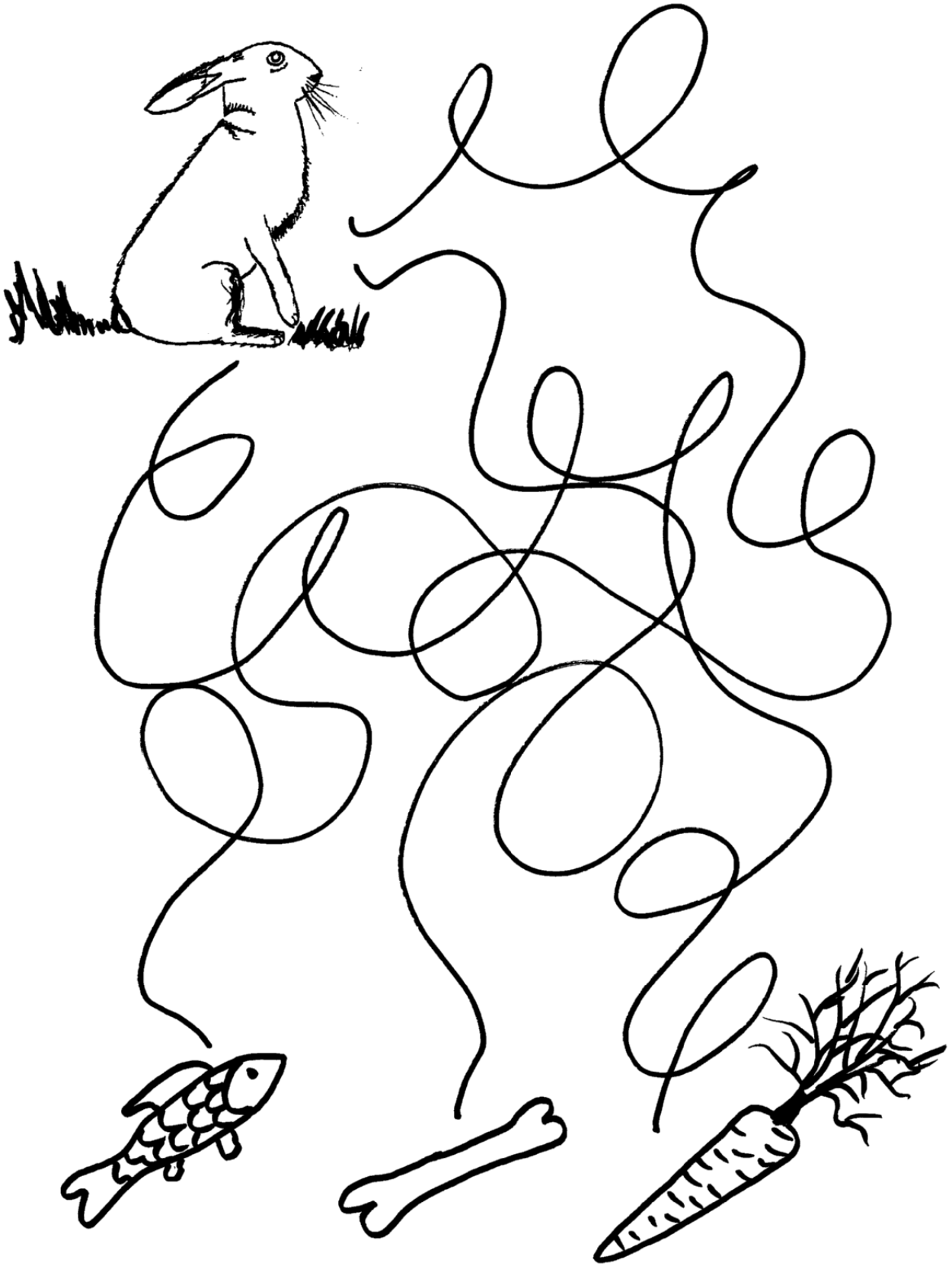

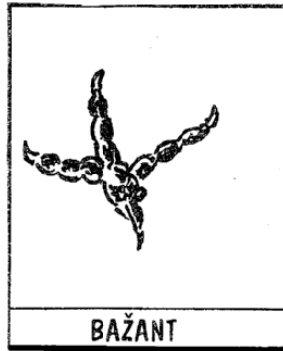

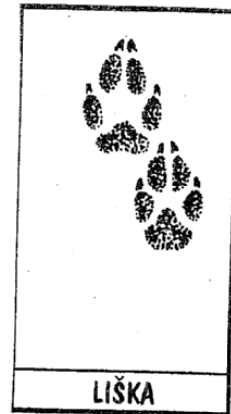

RYS

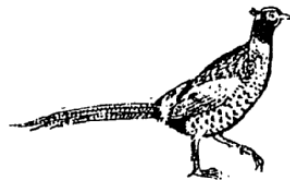
BAŽANT

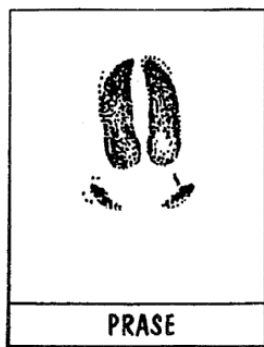
LIŠKA

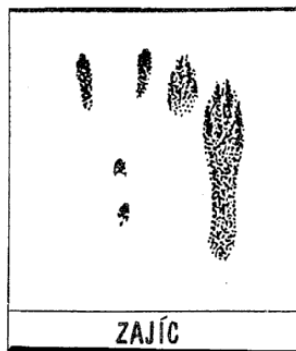
JEŽEK

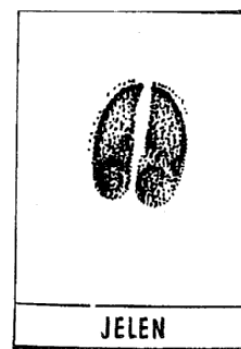
VEVERKA

PRASE

ZAJÍC

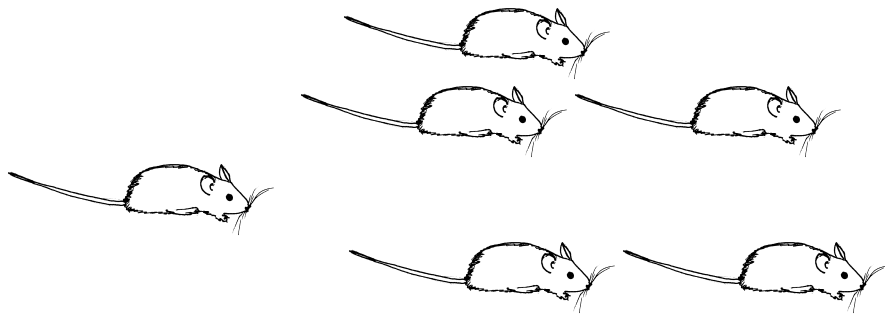
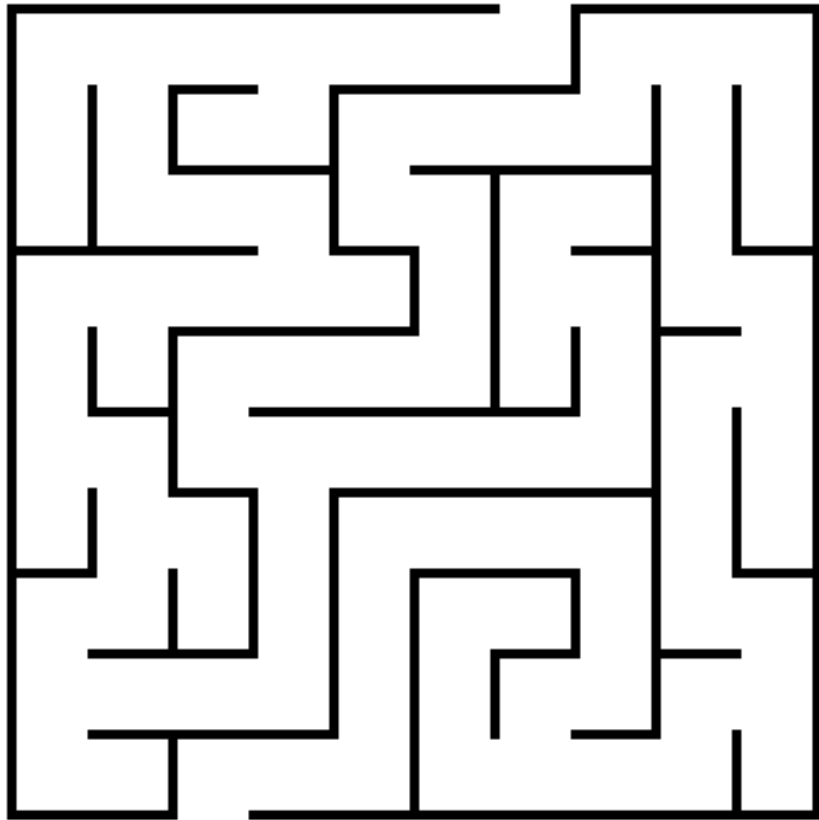
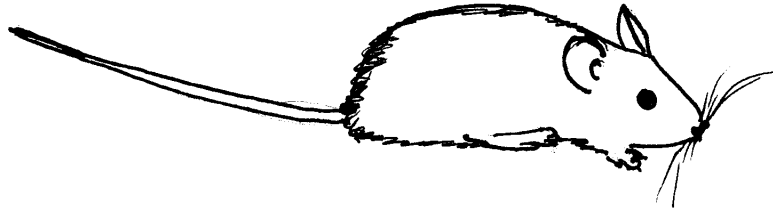
JELEN

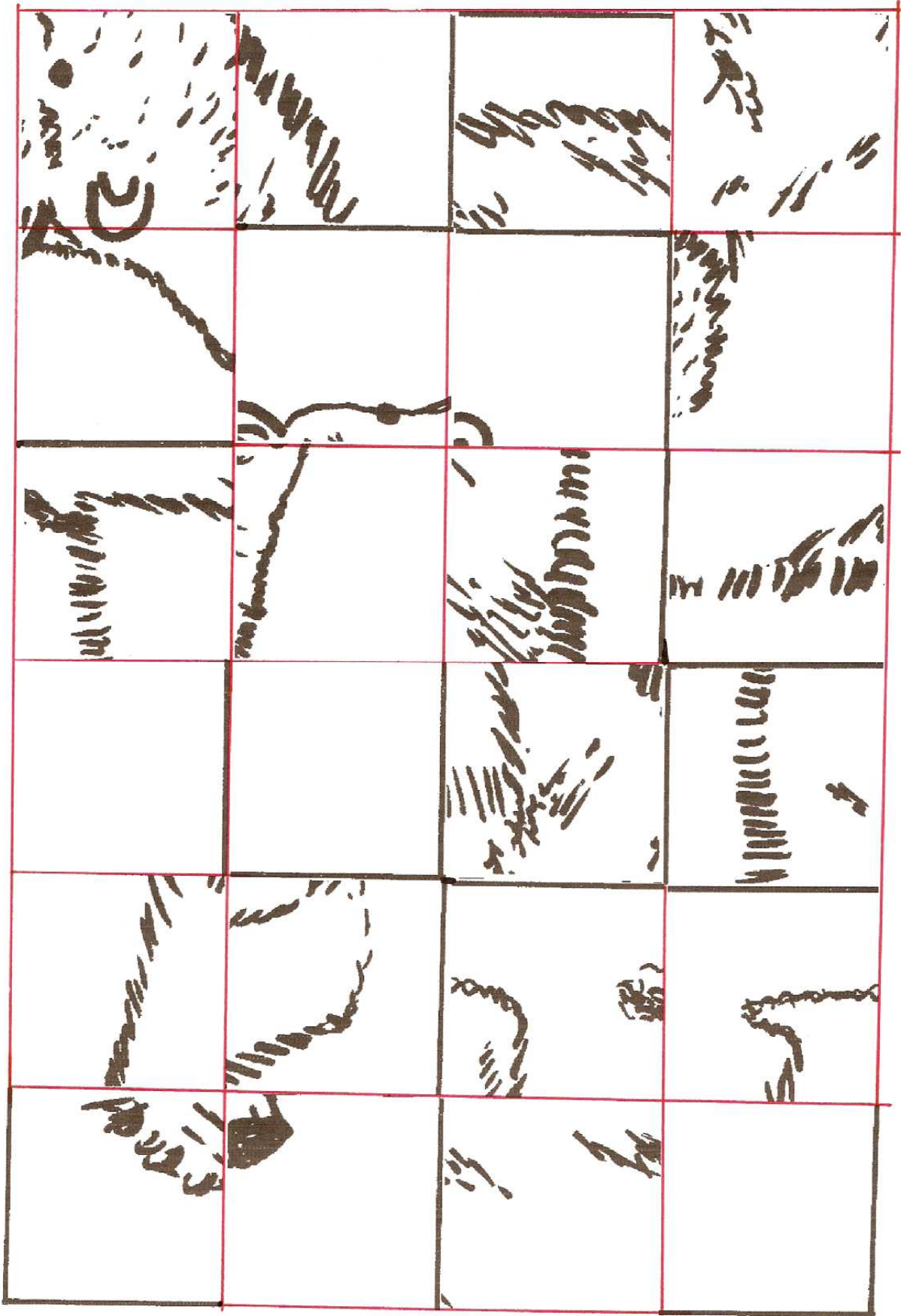

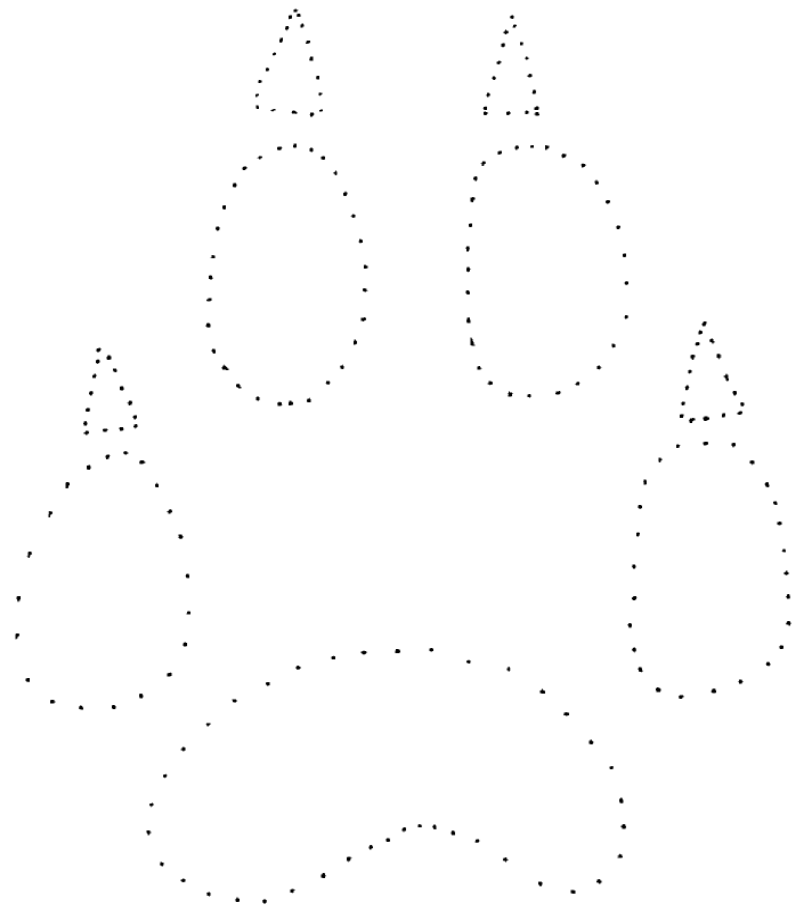

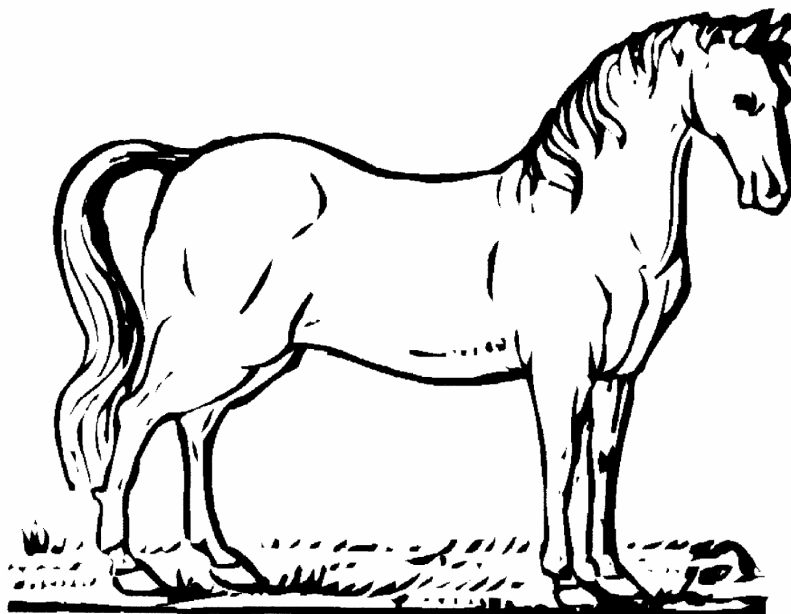
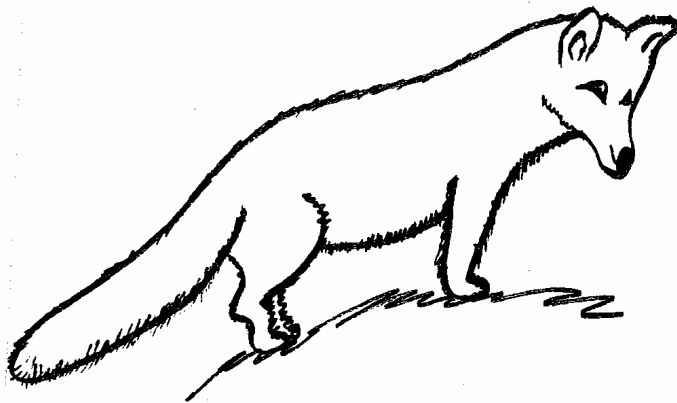

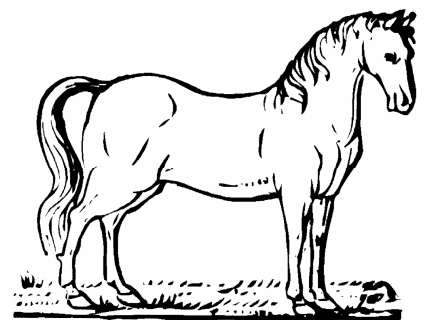
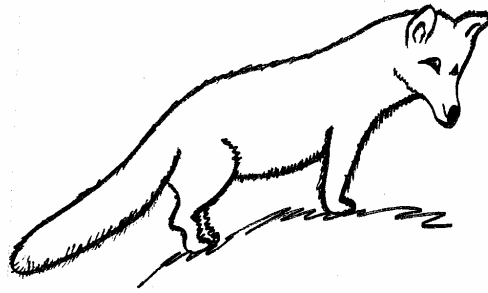

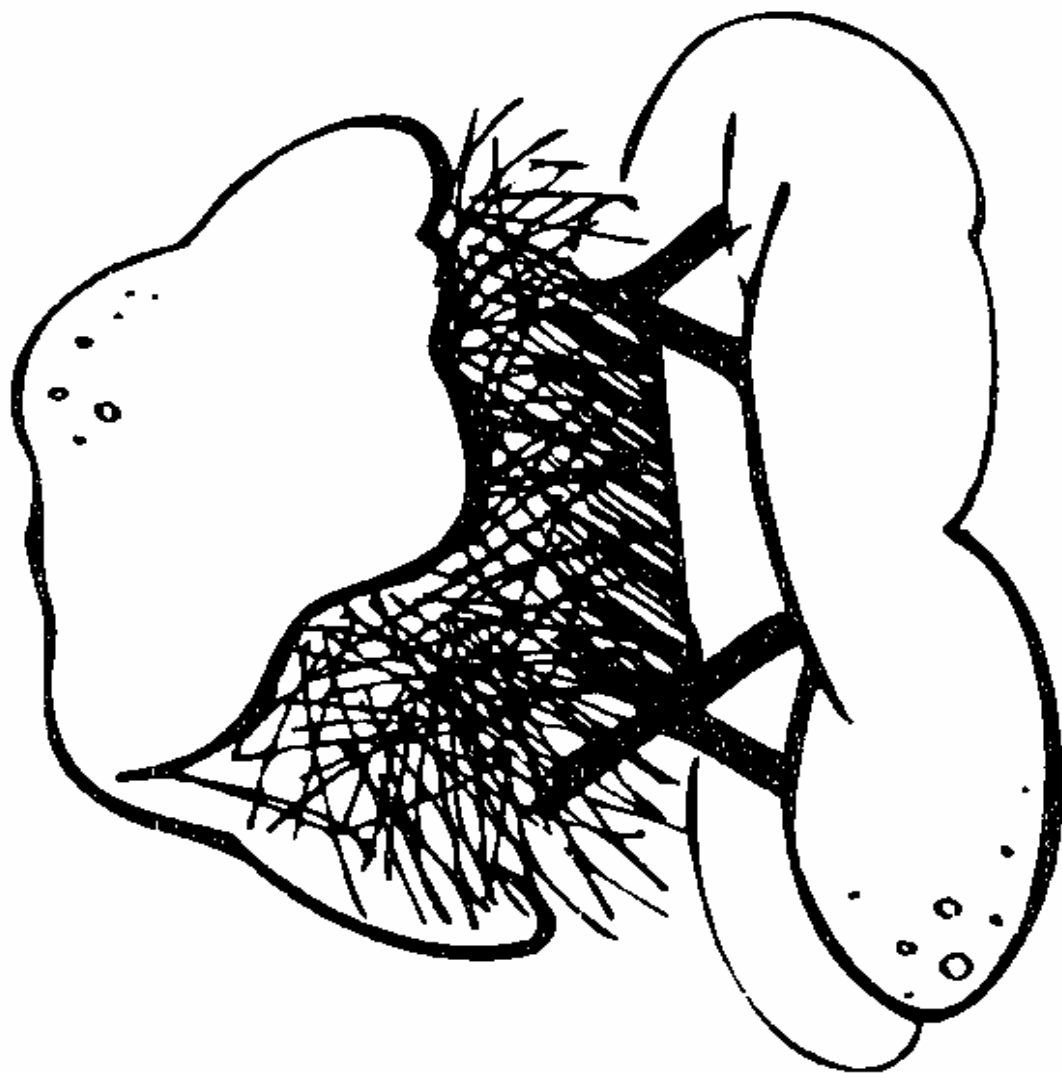

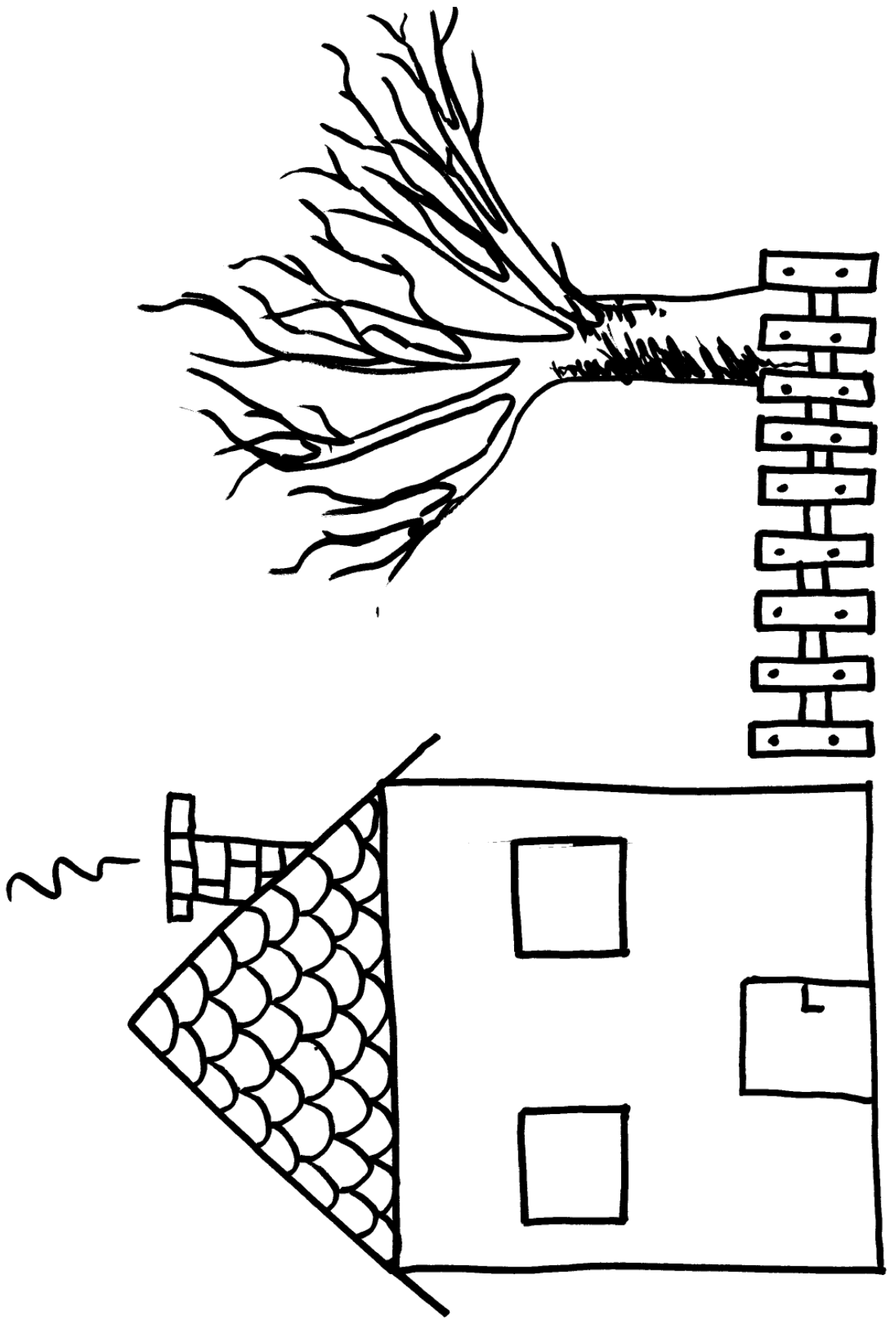

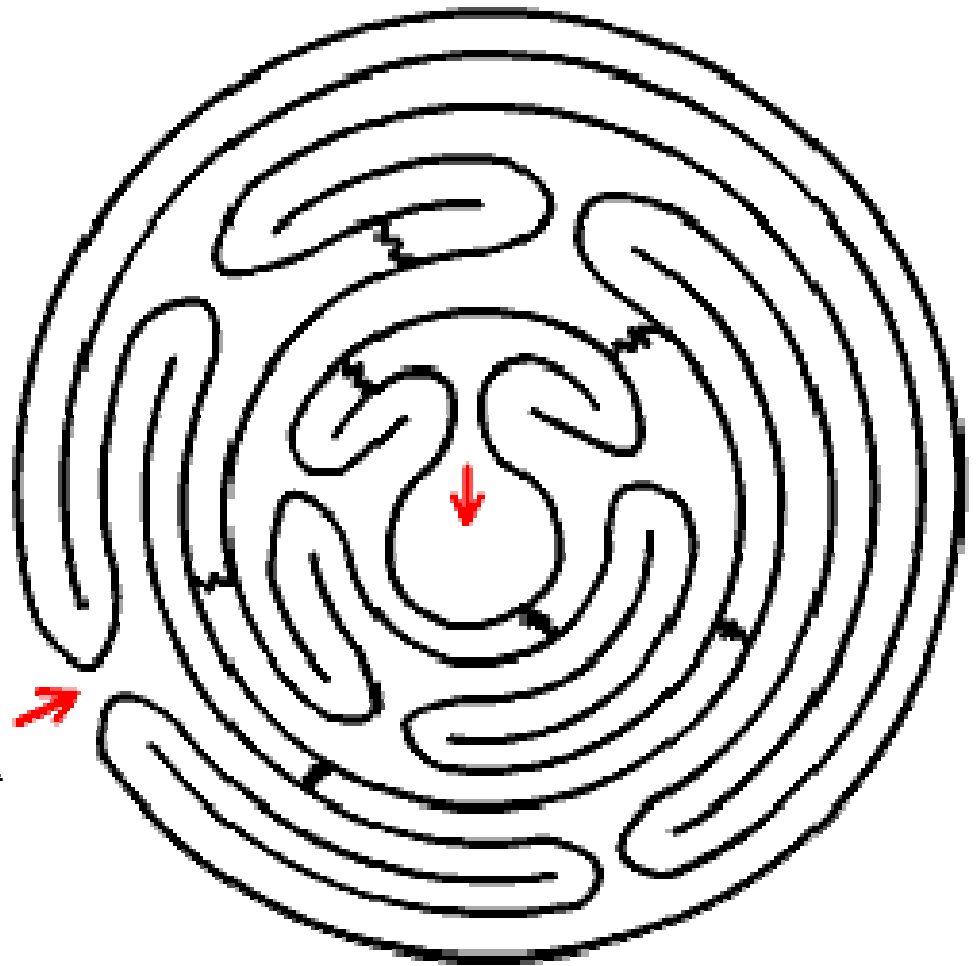

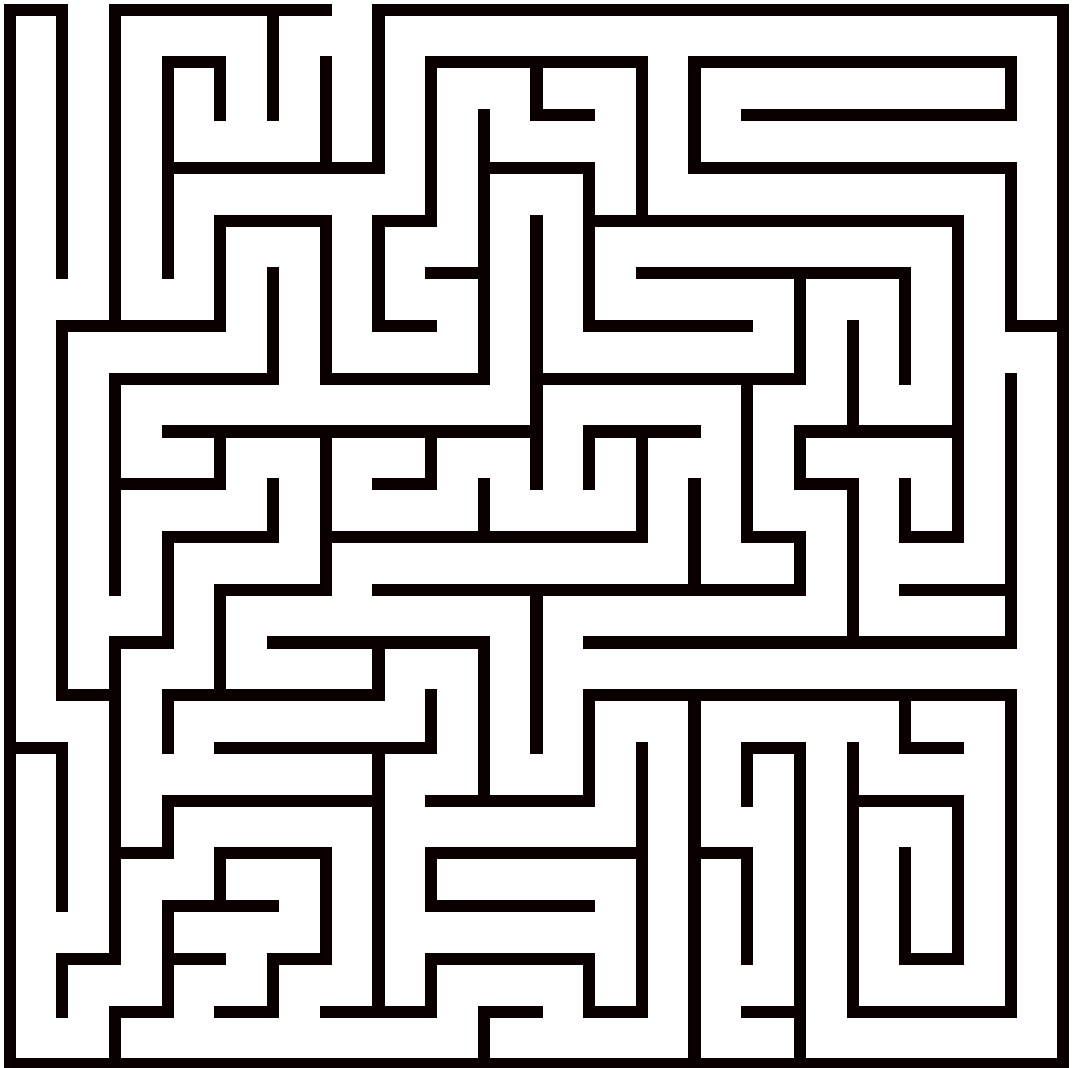
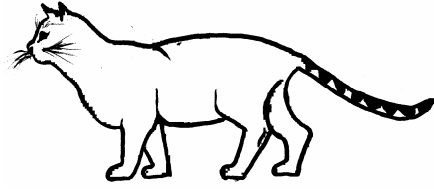

8.3. OMALOVÁNKY

